

ВСТУП

Успішне функціонування підприємства завжди залежатиме від якості, достовірності, повноти й неупередженості отримуваної інформації про зовнішні зміни умов діяльності, а також про внутрішній стан підприємства. Внутрішня інформаційна система повинна задовольняти всіх зацікавлених користувачів щодо обґрунтування і прийняття необхідних управлінських рішень.

Головним джерелом інформування як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів виступає фінансова звітність. Неточність у фінансовій звітності призводить до помилок у прийнятті управлінських рішень зовнішніми користувачами інформації, в управлінській звітності – до неправильних дій менеджерів і керівників різних рівнів всередині підприємства тощо. Загалом, це все призводитиме до зниження ефективності діяльності підприємств і, відповідно, рівня їх прибутковості.

Аксіомою формування показників фінансової звітності є достовірність їх значень. Враховуючи особливості сучасної діяльності підприємств в Україні, великий обсяг робіт, що виконуються вручну при веденні обліку, зацікавленість різних діючих суб'єктів господарювання у певному коригуванні значень, які мають бути відображені у звітності, та інші чинники впливу, досягнути повної достовірності показників звітності є водночас дуже складним, але і дуже важливим завданням.

Особливості відображення даних бухгалтерського обліку у фінансовій звітності, дослідження вимог, що пред'являються до її показників, були предметом дослідження таких відомих вітчизняних науковців, як Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, З.В. Гуцайлюк, З.В. Задорожний, Л.М. Кіндрацька, Г. Г. Кірейцев, Я.Д. Крупка, М.В. Кужельний, В.В. Сопко, Є.В. Мних, П.Я. Хомин, В.Г. Швець та інших.

Разом з тим, дослідження інформаційного та структурно-методичного процесу формування фінансової звітності і практики її застосування згідно з Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, дозволило виявити

наявність багатьох недостатньо розроблених і неузгоджених питань, що впливають на використання інформації для обґрунтування та прийняття управлінських рішень. Тому виникла об'єктивна необхідність подальшого поглибленого дослідження теоретичних, методичних і організаційних питань, спрямованих на удосконалення практики складання та використання фінансової звітності, забезпечення користувачів науково розробленою методикою інтерпретації інформації, що і визначило актуальність теми дипломної роботи.

Мета дипломної роботи полягає в обґрунтуванні та удосконаленні теоретичних положень і розробленні методичних підходів щодо формування фінансової звітності підприємства та використання її даних в управлінні.

Досягнення мети зумовило необхідність розв'язання таких завдань:

- дослідити суть, значення та класифікація фінансової звітності підприємства;
- проаналізувати якісні характеристики, принципи підготовки та нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємства;
- надати характеристику фінансово-господарської діяльності та постановки обліково-аналітичної роботи суб'єкта дослідження;
- дослідити зміст та методику складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства;
- проаналізувати зміст та методику складання Звіту про фінансовий стан (Звіту про сукупний дохід) підприємства та інших форм звітності;
- розглянути та оцінити формування фінансової звітності підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій;
- провести на підставі даних фінансової звітності оцінку фінансового стану ПрАТ «Запоріжжюкс» та запропонувати шляхи щодо покращення ефективності господарювання.

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення складання фінансової звітності підприємствами та її аналізу.

Суб'єктом дослідження є Приватне акціонерне товариства «Запоріжжюкс»

(далі – ПрАТ «Запоріжжкокс»).

Для вирішення поставлених у роботі завдань застосовувались методи системного і логічного підходу, індукції та дедукції; економічного моделювання – для дослідження методик аналізу фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємства; абстрактно-логічний метод – в процесі теоретичних узагальнень та формування висновків. Положення та підходи аналізу фінансового стану і прибутковості підприємств досліджувалися із використанням методів порівняння, абсолютних і відносних показників, групування, балансового, табличного відображення.

Інформаційною базою дослідження є міжнародні й національні нормативні-правові акти у сфері бухгалтерського обліку та звітності; документи довідкового і методичного характеру з обліку та складання фінансової звітності; документи, видані міжнародними організаціями з питань якості фінансової звітності; періодичні видання наукового та науково-практичного спрямування; матеріали науково-практичних конференцій, а також дані бухгалтерського обліку та фінансова звітність ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016-2018 роки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні конкретних висновків та пропозицій щодо удосконалення методики складання фінансової звітності підприємств, придатних для використання в управлінні.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Суть, значення та класифікація фінансової звітності підприємства

Процес поглиблення інтеграції української економіки у світову економіку нерозривно пов'язаний з необхідністю реформування всіх інструментів управління національним господарством з урахуванням передового вітчизняного і зарубіжного досвіду. Складовою системи управління кожним суб'єктом господарювання в Україні, є система бухгалтерського обліку. Складання та подання фінансової звітності – є завершальним етапом бухгалтерського обліку підприємства. В цьому контексті, удосконалення системи організації складання та подання фінансової звітності підприємства набуває особливого значення в Україні.

В сучасних ринкових умовах господарювання, все більше користувачів, як внутрішніх, так і зовнішніх потребують повної та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства. За цих обставин значно зростає попит на фінансову інформацію. В цьому контексті зростає роль фінансової звітності підприємства, як основного джерела інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати його виробничогосподарської діяльності за звітний період. Погоджуємось з думкою Г.П. Голубничої яка зазначає, що фінансова звітність є основним елементом інформаційного забезпечення управління діяльністю підприємства, економічними та виробничими процесами на ньому [18, с. 32].

Тому на нашу думку, саме виявлення, дослідження та аналіз проблем організації складання, подання та оприлюднення фінансової звітності дозволяють забезпечити шляхи для уніфікації вихідної інформації, єдиному

розумінню звітних показників, як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Поняття фінансової звітності підприємства розглядається у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», згідно з яким фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [65].

Проте, є й інше визначення фінансової звітності або як її ще називають фінансова звітність загального призначення. Так, згідно МСБО 1 фінансова звітність – це така звітність, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати від суб'єкта господарювання скласти звітність згідно з їхніми інформаційними потребами [61]. Зважаючи на це, було б доцільніше гармонізувати визначення дані в чинному законодавстві з визначенням за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, за для уникнення непорозумінь у визначенні понять.

Також потрібно зазначити, що звітність підприємства повинна відповідати певним вимогам. Як зазначає Л.Г. Ловінська головними вимогами до звітності підприємства є обов'язковість подання, зрозумілість і загальна доступність державна регламентація, своєчасність складання і подання, простота, достовірність, порівнянність звітних показників за різні періоди, доречність, раціональність, єдність методики звітних показників, економічність і дійовість [12, с. 252].

Якісна відмінність між квартальною та річною фінансовою звітністю полягає в тому, що першу складають в основному за даними поточного обліку, а показники річної фінансової звітності підтверджуються результатами інвентаризації активів та зобов'язань, що забезпечує їх достовірність [87, с. 85].

Підготовка та складання річної фінансової звітності має певні етапи, які зумовлені тривалістю облікового періоду і складністю робіт. Перш за все

потрібно перевірити повноту відображення в обліку господарських операцій, оформлених відповідними документами, і завершити облікові записи; уточнити розподіл витрат і доходів між суміжними звітними періодами; перевірити стан розрахунків з дебіторами і кредиторами, зокрема розрахунків з податковими та фінансовими органами, у необхідних випадках відрегулювати її; визначити обсяги валових доходів і валових витрат і списати відповідні суми на фінансові результати та закрити рахунки; відобразити чисті прибутки (збитки) і їх розподіл чи погашення [87, с. 128].

Провівши дослідження наукових робіт та статей виявилось, що серед провідних вчених України не має єдиної думки щодо складу та послідовності етапів підготовки та складання фінансової звітності. Проте, найбільш повно цей процес висвітлює М.І. Бондар [10, с. 71]. На його думку весь процес підготовки, складання та подання фінансової звітності включає 11 етапів, які пов'язані між собою (рис.1.1).

Кожен з етапів повинен йти строго у визначеному порядку. Це пов'язано з тим, що на кожному етапі підготовки звітності, бухгалтерський персонал може виявити певні помилки та розбіжності, які в кінцевому рахунку будуть впливати на дані фінансової звітності та можуть призвести до викривлення інформації, що в свою чергу буде впливати на управлінські та інші рішення внутрішніх та зовнішніх користувачів. Тому, під час проведення кожного з етапів бухгалтерський персонал має працювати за певним алгоритмом, при якому під час виявленні помилок, або підозрі що інформація є неправдивою, або викривленою, бухгалтер має повертатись на етап нижче, і проводити перевірку заново. Цей алгоритм роботи дозволяє уникнути викривлення показників фінансової звітності та допоможе надати користувачам повну та правдиву інформацію про фінансовий стан підприємства.

Проте, на нашу думку, потрібно дещо видозмінити схему підготовки та подачі звітності. Ми вважаємо, що потрібно об'єднати етапи завершення записів на рахунках аналітичного обліку та завершення записів в Головній книзі. Це пов'язано з тим, що дані синтетичного та аналітичного обліку є тісно

взаємопов'язаними між собою, а тому об'єднання двох етапів дозволить бухгалтеру швидше виявити розбіжності та помилки, а також вжити відповідні заходи.

ЕТАПИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ, СКЛАДАННЯ І ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

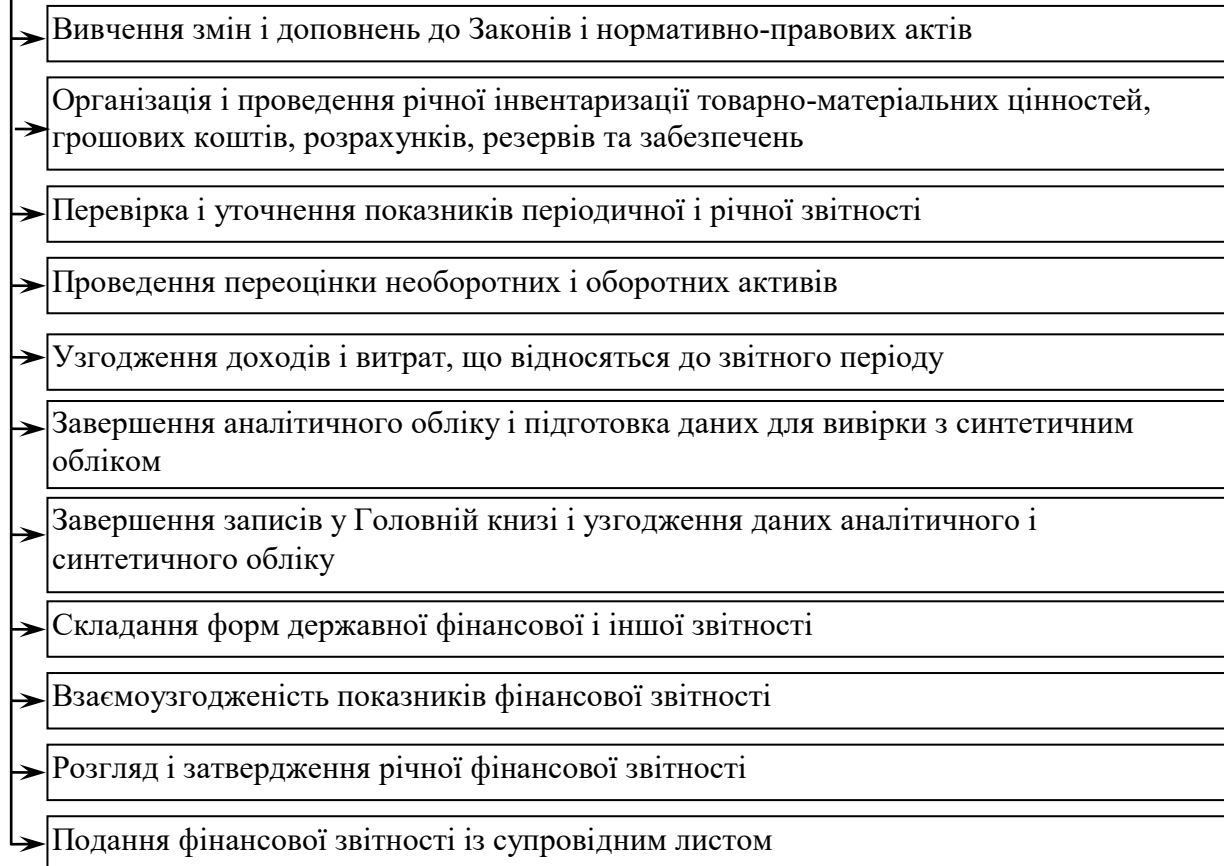


Рис. 1.1. Етапи підготовки, складання і подання фінансової звітності [10, с. 71]

Під час проведення цієї роботи перевіряють правильність облікових запасів, звіряють дані синтетичного й аналітичного обліку і роблять виправні записи для усунення виявлених помилок.

Особливу роль в такій перевірці відіграє оборотно-сальдовий баланс, або як його ще називають пробний баланс підприємства, який формується з метою перевірки правильності між дебетовим та кредитовим сальдо по всіх рахунках.

Немало важливим на нашу думку етапом підготовки фінансової звітності є переоцінка оборотних та необоротних активів. Так як у більшості суб'єктів

господарювання простежується значна різниця між залишковою та справедливою вартістю об'єкта, що в свою чергу призводить до спотворення показників. А тому головною ціллю такої операції є прагнення компанії надати повну та правдиву інформацію про стан підприємства. Варто зазначити, що згідно ПСБО 7 дана операція є добровільною для підприємства і проводиться за рішенням підприємства, що закріплюється відповідним наказом керівника [82]. Також підприємство саме вибирає метод визначення справедливої вартості об'єкта, а також поріг суттєвості для проведення переоцінки, що створює умови для маніпуляції фінансовою звітністю. Тому, на нашу думку, було б доцільно, на законодавчому рівні прийняти додаткові заходи, щодо регулювання процесу дооцінки та уцінки оборотних та необоротних активів, зокрема затвердження до обов'язкового виконання під час такої переоцінки Методичних рекомендацій № 561.

Інформаційне забезпечення користувачів фінансової звітності включає нормативно-правову інформацію, бухгалтерську звітність, статистичні дані та додаткові джерела інформації (рис. 1.2) [91, с. 179].

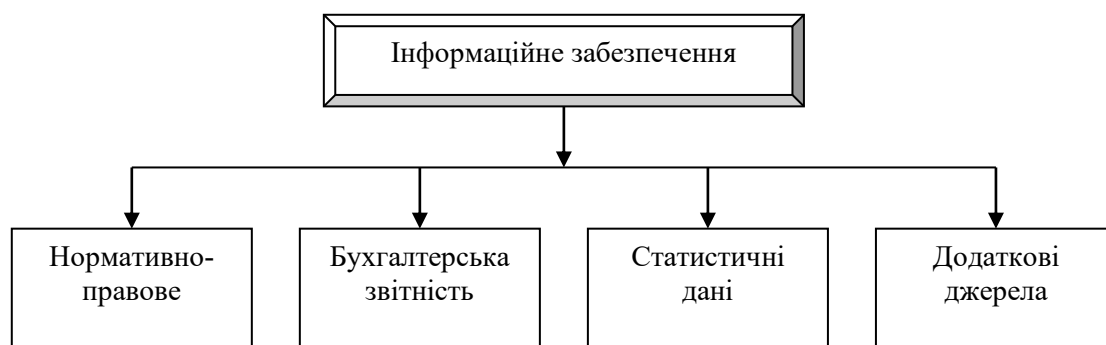


Рис. 1.2. Джерела інформації для прийняття рішень користувачами

Розглянувши складові елементи системи інформаційного забезпечення користувачів, що наведені на рис. 1.2, можна також стверджувати, що обробка бухгалтерської інформації здійснюється за допомогою аналітичних процедур та інструментарію економічного аналізу для формування додаткового інформаційного забезпечення у процесі прийняття рішень. У зв'язку з

наведеним припущенням, доцільно розглянути також вимоги, що ставляться до звітної інформації з боку економічного аналізу.

Основою інформаційного забезпечення користувачів є дані бухгалтерського обліку, які визначають зміст показників бухгалтерської звітності, а якісні характеристики останньої впливають на ефективність прийняття рішень. Тому, важливо, щоб інформація, яка міститься у звітності, відповідала якісним характеристикам, що висуваються користувачами до обліково-економічної інформації, та принципам підготовки, які використовуються в процесі обробки даних бухгалтерського обліку для складання і подання звітності. Отже, зміст інформаційного забезпечення користувачів можна визначити як систему, що надає комплексну інформацію для прийняття рішень.

З погляду відношення до підприємства користувачів фінансової інформації умовно можна поділити на внутрішніх (власники, апарат управління, персонал та ін.) та зовнішніх (кредитори, інвестори, урядові органи та ін.), що наведено на рис. 1.3.

Зовнішні користувачі звітності, яких можна віднести до таких, що мають прямий фінансовий інтерес – це дійсні або потенційні інвестори, кредитори, комерційні партнери (зокрема, постачальники, клієнти, покупці, Фонд Державного майна України).

Клієнти зацікавлені інформацією щодо безперервності діяльності підприємства, особливо у випадках, коли вони мають довгострокові угоди з підприємством або залежать від нього [91].

До користувачів звітності, що не мають прямого фінансового інтересу, як правило, відносять податкові органи, професійні учасники фондового ринку й органи управління економікою та зв'язків із громадськістю. Для податкових органів звітність підприємств є інформаційним джерелом для здійснення фіскальних функцій держави та податкового планування.



Рис. 1.3. Класифікація користувачів звітності підприємства [узагальнено автором на основі 25, 65, 73, 91]

Інформаційні інтереси таких користувачів звітності, як Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України (НКЦПФР), фондові біржі, дилери, брокери, клірингові організації полягають у зв'язку з їхніми функціями - моніторингом діяльності учасників фондового ринку.

Фінансова звітність використовується також і органами управління економікою (Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством фінансів України, Національним банком, Антимонопольним комітетом України та ін.) з метою вивчення окремих процесів господарської діяльності підприємств для узагальнення економічного та соціального розвитку країни, регіонів, галузей та для побудови макроекономічних показників [25]. Профспілки мають інтерес до фінансової звітності підприємств для обґрунтування й доцільності укладання колективних договорів.

Виходячи з інформаційних запитів внутрішніх та зовнішніх користувачів виділяють фінансову, внутрішньогосподарську (управлінську), податкову та статистичну звітність.

Центральне місце в системі зовнішнього інформаційного забезпечення належить фінансовій звітності, показники якої характеризують фінансовий стан, умови господарської діяльності та ефективність використання вкладеного власником капіталу.

Внутрішньогосподарська, як часто її називають управлінською, звітність забезпечує інформацією систему управління підприємством на всіх рівнях і забезпечує вирішення внутрішніх управлінських завдань на основі оперативної, своєчасної та достовірної інформації про витрати і результати діяльності як в цілому по підприємству, так і в окремих його структурних підрозділах (цехах, дільницях, бригадах, ланках тощо) [89].

Податкова звітність є важливою складовою взаємовідносин держави (через систему податкових органів) із суб'єктами підприємницької діяльності. Вона є засобом контролю виконання фіскальних функцій держави з метою перерозподілу додаткового суспільного продукту [93].

Статистична звітність охоплює всі складові національної економіки:

фінанси, інновації, працю, промисловість, послуги, зовнішньоекономічну діяльність тощо [18].

Економічні рішення, які приймають користувачі фінансових звітів, вимагають оцінки здатності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також часу та впевненості в їх генеруванні. Власне цим і визначається, наприклад, спроможність підприємства здійснювати виплату заробітної плати або розраховуватися з постачальниками, своєчасно повертати позики, сплачувати дивіденди [92].

Основною метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. На сьогоднішній день, в Україні, фінансова звітність підприємства складається з:

- 1) Балансу (звіту про фінансовий стан);
- 2) Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід);
- 3) Звіту про рух грошових коштів;
- 4) Звіту про власний капітал;
- 5) Приміток до фінансової звітності [65].

В свою чергу, суб'єкти малого підприємництва, неприбуткові підприємства, установи та організації, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності застосовують скорочену за своїми показниками фінансову звітність, яка складається з двох форм:

- 1) Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва;
- 2) Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва [82];

Складати звітність за МСФЗ згідно чинного законодавства зобов'язані публічні акціонерні товариства, банки, страхові компанії, кредитні спілки, підприємства, що здійснюють діяльність з недержавного пенсійного страхування та компанії що надають інші фінансові послуги.

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію

попереднього звітнього періоду та розкриття облікової політики та її змінах, що робить можливим ретроспективний та перспективний аналіз діяльності підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Призначення основних компонентів фінансової звітності
[узагальнення автора]

№ з/п	Компонент фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
1	Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан)	Наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємствами на дату балансу.	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства; прогнозування майбутніх потребу позиках; оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство, контролюватиме в майбутньому
2	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період.	Оцінка та прогноз прибутковості діяльності підприємства; структури доходів та витрат.
3	Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітнього періоду.	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі.
4	Звіт про рух грошових коштів	Генерування та використання грошових коштів протягом звітнього періоду.	Оцінка та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.
5	Примітки до річної фінансової звітності	Обрана облікова політика. Інформація, не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за П(С)БО. Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості.	Оцінка та прогноз облікової політики; ризиків або невпевненості, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання; діяльності підрозділів підприємства, тощо.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щоквартально нарастаючим підсумком з початку звітнього року в складі балансу та звіту про фінансові результати [83].

Потрібно зазначити, що розгляд і затвердження річної фінансової звітності не є однаковим для різних видів підприємств. Це пов'язано з різними типами власності та організаційної структури підприємств (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Призначення основних компонентів фінансової звітності
[узагальнення автора]

Типи підприємств	Хто розглядає і затверджує звітність
Акціонерні товариства (включаючи дочірні)	Розглядається правлінням акціонерного товариства; Затверджується загальними зборами акціонерів
Державні підприємства	Загальними зборами трудового колективу і затверджуються вищим органом управління
Сільськогосподарські підприємства	Розглядаються і затверджуються загальними зборами (зборами повноважених) членів СП чи пайовиків
Товариства з обмеженою відповідальністю (включаючи дочірні)	Розгляд і затвердження річної звітності здійснюють збори учасників (засновників) цього товариства
Спільні підприємства	Рада засновників
Приватні підприємства	Затверджує власник (засновник)

Строки подання фінансової звітності підприємства затверджені Наказом Міністерства фінансів України 28.03.13 р. № 433 р. «Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності», згідно з якими:

1) квартальна фінансова звітність (крім зведеної та консолідованої) подається підприємствами відповідним органам, не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом;

2) річна фінансова звітність – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року. Якщо виникає ситуація, коли дата подання квартальної або річної звітності випадає на неробочий день, термін подання переноситься на перший після вихідного робочий день [59].

Оприлюднення звітності являє собою офіційну подачу звітності до органів Державного комітету статистики України, Державної фіскальної служби, Антимонопольного комітету України, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та інших органів, які згідно чинного законодавства вповноважені отримувати фінансову звітність від суб'єктів господарювання, а також офіційна публікація звітів про фінансовий стан в ЗМІ [23].

1.2. Якісні характеристики, принципи підготовки та нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємства

Якісні характеристики облікової інформації та принципи підготовки фінансової звітності в Україні визначаються у НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [65] та Законі України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [83], і систематизовані автором на рис. 1.4.

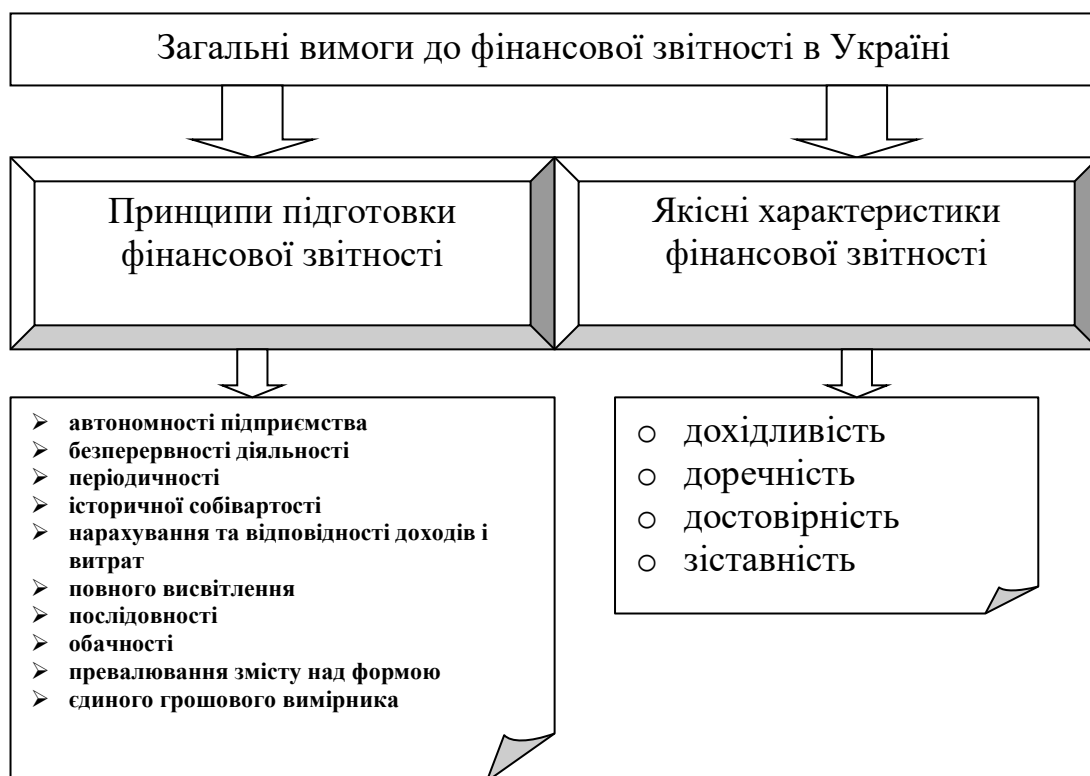


Рис. 1.4. Загальні вимоги до фінансової звітності згідно з НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” та Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”

Так, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначаються як правила, якими слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій для відображення їх результатів у фінансовій звітності. Наведені документи передбачають, що фінансова звітність повинна готуватися з дотриманням десяти принципів, а інформація у ній повинна відповідати таким якісним

характеристикам як дохідливість (зрозумілість), доречність, достовірність та порівнюваність (зіставність). Як видно з рис. 1.4, принципи та якісні характеристики фінансової звітності розглядаються у двох аспектах - інформація та фінансова звітність. Інформація, яка надається у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне розуміння її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

Узагальнення результатів дослідження щодо сутності принципів та якісних характеристик, що використовуються національними та міжнародними стандартами для підготовки та складання фінансової звітності, дає змогу класифікувати їх за схемою, що забезпечить користувачів фінансової звітності достовірною інформацією для прийняття рішень.

На нашу думку, для підготовки та складання фінансової звітності необхідно використовувати принципи безперервності та нарахування, а підготовлена фінансова звітність повинна відповідати чотирьом основним якісно-інформаційним характеристикам, таким як зрозумілість, доречність, достовірність та зіставність (рис. 1.5).



Рис. 1.5. Класифікація якісно-інформаційних характеристик фінансової звітності [53, с. 358]

Зміст наведеного підходу до класифікації якісних характеристик звітної інформації визначається у наступному: доречність забезпечується за допомогою таких складових як придатність для прогнозування та суттєвість; достовірність досягається через правдивість, превалювання суті над формою, нейтральність, обачність та повноту; для підвищення корисності результатів порівняння показників фінансової звітності необхідно дотримуватися таких характеристик як послідовність, історична (фактична) собівартість, періодичність, єдиний грошовий вимірник, галузева практика.

Розглянемо основні підходи до встановлення якісних характеристик фінансової звітності та облікової інформації, запропоновані вітчизняними і зарубіжними науковцями.

М. І. Бондар у контексті дослідження корисності обліково-аналітичної інформації для цілей управління в конкретних умовах виокремлює такі вимоги до якості інформації (якісні характеристики):

- репрезентативність (інформація, що має конкретний характер та є корисною для конкретних завдань);
 - змістовність (інформація містить те, що необхідно для прийняття ефективних управлінських рішень);
 - повнота (відображення статистики і динаміки фінансово-господарської діяльності підприємств);
 - доступність (використання переважно оприлюдненої інформації);
 - своєчасність (оперативна обліково-аналітична інформація з фінансових, статистичних, податкових та управлінських звітів, на підставі якої приймаються стратегічні управлінські рішення);
 - стійкість (незмінність структури інформації);
 - точність;
 - достовірність;
 - цінність (інформація забезпечує здійснення антикризової політики)
- [10, с. 50].

Такий підхід відображає альтернативність розуміння якості облікової

інформації та звітності, що залежить від користувача та його конкретних цілей.

У подібному розрізі розглядаються якісні характеристики звітності й М. М. Шигун, яка проводить паралель між вимогами користувачів до інформації та якісними характеристиками фінансової звітності в умовах управлінського й облікового середовища. Автором виокремлено 16 якісних характеристик фінансової звітності: відкритість, обґрунтованість (можливість бути перевіреною), підзвітність, надійність, нейтральність (неупередженість), адекватність, точність, регламентація, прозорість, повнота, передбачуваність, взаємоузгодженість, однорідність, класифікація, репрезентативність, придатність (корисність) [115, с. 203].

В. В. Євдокимов до основних якісних характеристик інформації, що міститься у фінансовій звітності, відносить: доступність (сприяє підвищенню зрозумілості облікової інформації для користувачів), доцільність (прогностична цінність, цінність із точки зору прийняття управлінських рішень тощо), надійність (характеристика, що забезпечує впевненість користувачів у обліковій інформації та аналізах, здійснених на її основі) [29, с. 46].

Доступність фінансової звітності забезпечується не підприємством як укладачем такої інформації, а нормативно- правовими актами, що визначають порядок подання звітності та склад її статей. Тому єдиним засобом вимірювання такої характеристики є застосування нормативного методу, сутність якого полягає у встановленні відповідності даних фінансової звітності та умов їх представлення стейкхолдерам вимогам як національного, так і міжнародного нормативно-правового забезпечення.

Дослідження багатьох авторів базуються на застосуванні ситуаційного підходу, сутність якого полягає у зверненні до адаптивних принципів (можливість змінюватися залежно від обставин). Наприклад, Н. А. Остап'юк узагальнює підходи до встановлення якісних характеристик облікової інформації та досліджує вплив інфляційних процесів на зміну їхнього змісту. До таких якісних характеристик автор відносить: сприйнятність (дохідлива та зрозуміла користувачам інформація); релевантність; надійність; своєчасність;

можливість перевірки; достовірність; передбачуваність; зворотний зв'язок (можливість підтвердження або коригування попередніх рішень, виходячи з результатів контролю), порівнянність, об'єктивність, оперативність [72, с.162].

Ряд вітчизняних та зарубіжних авторів дотримуються думки щодо доцільності застосування єдиних характеристик фінансової звітності - тих, що встановлені Концептуальною основою. І. Омецінська вказує на доцільність орієнтування на перелік, запропонований у Концептуальній основі [78, с. 138--139]. Окремі автори доповнюють вказані характеристики. Наприклад, зарубіжними дослідниками К.-Е. Грігорас-Ічім (С.-Е. Grigoras-Ichim) та Л. Моросан-Даніла (L. Mogoşan-Danila) вирізняють такі фундаментальні якісні характеристики фінансової звітності: можливість перевірки, зрозумілість, порівнянність, достовірність, суттєвість, консерватизм, доречність, достовірне (точне) представлення [120].

Вважаємо, що виділення консерватизму як окремої якісної характеристики фінансової звітності є не зовсім вдалим, оскільки слід розрізняти характеристики та принципи формування інформації. Принцип консерватизму (відповідно до НП(С)БО 1 - принцип обачності) полягає в тому, що застосовувані під час ведення бухгалтерського обліку методи оцінки мають запобігати заниженню витрат та зобов'язань і завищенню активів та доходів [65].

Доречно навести думку С. Ф. Легенчука, який зазначає, що консерватизм є не вимогою або якісною характеристикою фінансової звітності, а «характеристикою управлінської політики» [52].

Отже, розглянуті позиції авторів до встановлення якісних характеристик облікової інформації та фінансової звітності свідчать лише про наявність теоретичних обґрунтувань їх переліку без використання прагматичного підходу та порядку встановлення відповідності їм звітної інформації.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності використовуються як теоретична та організаційно-методична основа процесів гармонізації та конвергенції в різних країнах світу, представляючи собою

сукупність принципів, методів та процедур, які регламентують ведення бухгалтерського обліку та підготовку фінансової звітності [57]. Важливого міжнародного значення та визнання МСФЗ набули через те, що визначають правила та принципи оцінки і розкриття інформації у фінансовій звітності, які є актуальними в умовах розвитку та вдосконалення зовнішньої торгівлі, міжнародної співпраці та кооперації, діяльності транснаціональних корпорацій, глобалізації фінансових ринків та ринків капіталу.

Реформування національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, переважно, здійснюється на основі застосування положень міжнародних стандартів, що повинно орієнтувати фінансову звітність на задоволення потреб зовнішніх користувачів, використання репрезентативних методів (зокрема, справедлива вартість) відображення облікової інформації у формах звітності, з урахуванням дозволених альтернативних варіантів організації та веденні бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Враховуючи результати реформування та відсутність наукової платформи для реалізації положень міжнародних стандартів у національній обліковій практиці, різко знизилася достовірність та порівнянність показників фінансової звітності і її придатність для аналізу та прийняття рішень. Для подальшого дослідження фінансової звітності, з'ясуємо діючу систему та рівні регулювання фінансової звітності в Україні.

З цього приводу, Шигун М.М. [115, с. 425-427] визначає трирівневу систему регулювання бухгалтерського обліку, а саме:

1. Базове регулювання на рівні держави, яке здійснюється на основі Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”;
2. Регулювання методологічного та професійного характеру, що здійснюється Управлінням методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України та Методологічною радою з бухгалтерського обліку на основі П(С)БО, Плану рахунків, методичних рекомендацій та інших нормативно-правових актів з питань регулювання бухгалтерського обліку та звітності;
3. Регулювання бухгалтерського обліку через функціонування державних

виконавчих органів, що здійснюється відповідними міністерствами на основі розробки та затвердження методичних положень, рекомендацій, інструкцій та інших документів.

Відзначаючи обґрунтованість наведеної системи, зазначимо, що прозорість та зрозумілість у системі регулювання може бути досягнута шляхом прийняття Концептуальної основи фінансової звітності в Україні, яка повинна сформувати основні методичні положення, правила, принципи і надавати рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку, оцінки та відображення його основних об'єктів з метою повного, правдивого та неупередженого розкриття такої інформації у фінансовій звітності, з урахуванням вимог її користувачів.

Найбільш обґрунтовану систему регулювання бухгалтерського обліку в Україні, на нашу думку, визначають Пархоменко В.М. [74, с. 34] та Петрук О.М. [73, с. 110]. Запропонована авторами п'ятирівнева система нормативно-правового регулювання та заслуговує на позитивне схвалення.

Грунтовне вивчення, запропонованої авторами, системи регулювання бухгалтерського обліку дало змогу розподілити її на окремі рівні регулювання, які стосуються системи бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для користувачів (рис. 1.6).

Зокрема, I-й рівень регулювання (базовий) - доповнити національною Концепцією фінансової звітності, що визначатиме зрозумілу систему регулювання та основні вимоги, принципи, та правила, якими необхідно керуватися в процесі ведення бухгалтерського обліку для складання фінансової звітності. Хоч фінансова звітність підприємства є кінцевим продуктом ведення бухгалтерського обліку, ми вважаємо, що його Концепція в Україні повинна бути розподілена на концепцію, що визначає теоретичні основи та перспективні напрямки розвитку бухгалтерського обліку, та концепцію, яка містить організаційно-методичні засади та визначає сучасні напрямки складання та подання фінансової звітності.

Рівні та нормативно-правові документи з регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності		
Рівні регулювання	Бухгалтерського обліку	Фінансової звітності
→ I рівень	Господарський і Цивільний кодекси, Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, інші закони	Концептуальна основа складання та подання фінансової звітності
→ II рівень	Укази Президента, постанови КМУ в сфері бухгалтерського обліку	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”
→ III рівень	П(С)БО, План рахунків, інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів	Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та МСФЗ
→ IV рівень	Інструкції, положення, вказівки та галузеві правила, ґрунтуються на П(С)БО	Положення облікової політики підприємства
→ V рівень	Накази, розпорядження суб’єктів господарювання щодо форми організації бухгалтерського обліку і облікової політики	Професійні судження укладачів фінансової звітності

Рис. 1.6. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні

Також, третій, четвертий та п'ятий рівні регулювання доповнено положеннями міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що мають бути визначальними для формування професійних суджень бухгалтера в процесі організації і веденні бухгалтерського обліку чи складанні фінансової звітності. Наведений підхід також передбачає, що зміст цих документів, у всіх суттєвих аспектах, відповідає актам вищої юридичної сили I-го та II-го рівнів.

Вищенаведене дає змогу визначити систему нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності як сукупність нормативно-правових документів, у яких закріплені положення, що регулюють або впливають на організацію та ведення бухгалтерського обліку, підготовку, складання та подання фінансової звітності користувачам.

1.3. Характеристика фінансово-господарської діяльності та постановки обліково-аналітичної роботи суб'єкта дослідження

Приватне акціонерне товариство «Запоріжжкокс» є одним з найбільших коксохімічних підприємств в Україні.

ПрАТ «Запоріжжкокс» було створене у 1934 році як державне підприємство. У 1993 році в процесі корпоратизації воно було перетворене у відкрите акціонерне товариство. В зв'язку з приведенням діяльності підприємства у відповідність з діючим законодавством, а саме: Закону України «Про акціонерні товариства» №514-VI від 17 вересня 2008 року, та на підставі рішення загальних зборів акціонерів Товариства 19 квітня 2011 року, Відкрите акціонерне товариство «Запорожжкокс» перейменовано 11.04.2011р. у ПАТ «Запоріжжкокс».

26 квітня 2016 року загальними зборами акціонерів було прийняте рішення про зміну найменування ПАТ «Запоріжжкокс» на Приватне акціонерне товариство «Запоріжжкокс».

Основною діяльністю ПрАТ «Запоріжжкокс» є забезпечення підприємств України та іноземних підприємств коксом та коксовою продукцією, а також одержання прибутку від усіх видів виробничої, торгової, комерційної, фінансової та іншої діяльності, дозволеної законодавчими актами України, з метою задоволення соціальних і економічних інтересів акціонерів та трудового колективу.

Товариство з моменту його державної реєстрації є юридичною особою, створеною за законодавством України, має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахункові та інші рахунки в банківських установах, знак для товарів та послуг, інші реквізити, виступає в цивільному обігу від власного імені.

ПрАТ «Запоріжжкокс» має самостійний баланс, поточні (розрахункові), вкладні (депозитні), інвестиційні, валютні та інші рахунки в банках та інших кредитних й фінансових установах як на території України, так і за її межами.

ПрАТ «Запоріжжкокс» має право зареєструвати згідно з чинним законодавством та використовувати знак для товарів і послуг.

ПрАТ «Запоріжжкокс» має круглу печатку та штамп зі своїм повним найменуванням та зареєстрованим (фірмовим) знаком (символікою), торгову марку, зареєстровані знаки для товарів та послуг, бланки, емблеми та інші засоби візуальної ідентифікації. На печатці ПрАТ «Запоріжжкокс» може бути вказано найменування ПАТ «Запоріжжкокс» на будь-якій іншій мові.

ПрАТ «Запоріжжкокс» самостійно планує свою діяльність та визначає перспективи виробничого і соціального розвитку. ПрАТ «Запоріжжкокс» будує свої відносини з замовниками, постачальниками та іншими юридичними та фізичними особами переважно на договірній основі. ПрАТ «Запоріжжкокс» вільне у виборі форм господарських відносин, що не суперечать чинному законодавству України.

Відповідно до Статуту (додаток А) метою діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс» є здійснення підприємницької діяльності з метою одержання прибутку в інтересах акціонерів Товариства, покращення добробуту акціонерів у вигляді зростання ринкової вартості акцій Товариства, а також отримання акціонерами дивідендів.

Предметом діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс» є:

- виробництво коксу, коксопродуктів;
- виробництво продукції коксових печей: виробництво коксу з коксового вугілля;
- виробництво коксувального газу;
- виробництво сировини кам'яновугільної та буро-вугільної смоли виробництво кам'яновугільної та лігнітової смол;
- виробництво інших продуктів коксування;
- перегонка кам'яновугільної смоли;
- виробництво пеку та пекового коксу;
- виробництво газу;
- виробництво, передача, переробка, зберігання, реалізація нафти нафтопродуктів, у тому числі створення та утримання автозаправних станцій та ін.

ПрАТ «Запоріжжкокс» здійснює первинний (оперативний), бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, складає та надає фінансову, податкову та статистичну звітність в порядку, визначеному чинним законодавством України.

Порядок надання фінансової, податкової та статистичної звітності стосовно господарської діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс» та інших даних встановлюється чинним законодавством України. ПрАТ «Запоріжжкокс» відповідає за достовірність і своєчасність подання фінансової, податкової та статистичної звітності, а також за повноту та своєчасність перерахування обов'язкових платежів в бюджет та фонди соціального страхування.

Відповідальність за організацію бухгалтерського та податкового обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у

первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе Виконавчий орган ПрАТ «Запоріжжкокс» та головний бухгалтер (щодо документів бухгалтерського обліку та фінансової звітності).

Згідно Статуту ПрАТ «Запоріжжкокс» органами управління товариства являються:

- Загальні збори акціонерів - вищий орган Товариства;
- Наглядова рада - наглядовий орган Товариства, який представляє інтереси акціонерів та здійснює захист їх прав у період між проведенням Загальних зборів;
- Генеральний директор - виконавчий орган Товариства, що здійснює керівництво його поточною діяльністю.

Контроль за фінансово-господарською діяльністю Правління ПрАТ «Запоріжжкокс» здійснюється Ревізійною комісією, яка обирається з числа акціонерів. Порядок діяльності Ревізійної комісії та її кількісний склад затверджується Загальними зборами акціонерів згідно з окремим Положенням про Ревізійну комісію ПАТ «Запоріжжкокс».

Перевірки фінансово-господарської діяльності Правління проводяться Ревізійною комісією за дорученням Загальних зборів, Спостережної Ради, з її власної ініціативи або на вимогу акціонерів, які володіють у сукупності більш як 10 % голосів.

Ревізійній комісії ПрАТ «Запоріжжкокс» повинні бути подані всі матеріали, бухгалтерські або інші документи та особисті пояснення службових осіб на їх вимогу. Комісія складається з 3 членів і затверджується на 5 років. Вона має право залучати до своєї діяльності експертів та аудиторів. Члени Ревізійної комісії мають право брати участь з дорадчим голосом у засіданнях Правління. Ревізійна комісія складає висновки по річних звітах і балансах. Без її висновку Загальні збори акціонерів не мають право затверджувати баланс. Ревізійна комісія зобов'язана вимагати позачергового скликання Загальних зборів акціонерів у разі виникнення загрози суттєвим інтересам ПрАТ

«Запоріжжкокс» або виявлення зловживань, вчинених посадовими особами.

На ПрАТ «Запоріжжкокс» згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 року № 966-XIV та Положенням (стандартами) бухгалтерського обліку складено наказ «Про облікову політику на підприємстві» (додаток Б).

Аналіз господарської та фінансової діяльності є важливим елементом в системі управління виробництвом, основою розробки науково обґрунтованих планів-прогнозів і управлінських рішень та контролю за їх виконанням з метою підвищення ефективності функціонування підприємства.

У змістовому плані аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємства являє собою цілеспрямовану діяльність аналітика, що складається в ідентифікації показників, чинників та алгоритмів і дозволяє, по-перше, дати певну формалізовану характеристику, факторне пояснення фактів господарського життя, які мали місце в минулому, так і очікуваних або, які плануються до здійснення в майбутньому, і, по-друге, систематизувати можливі варіанти дій.

На підставі додатків В, Д, Е у табл. 1.3 проведемо аналіз основних показників господарської діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс».

Таблиця 1.3

**Аналіз основних показників господарської діяльності ПрАТ
«Запоріжжкокс» за 2016-2018 рр.**

Показники	2016	2017	2018	Відхилення 2018 року від; %		2018 рік у % до:	
				2016 рік	2017 рік	2016 р	2017 р
1. Капітал (станом на кінець періоду), тис.грн.	1660547	3192001	2316615	656068	-875386	139,5	72,6
1.1. Власний капітал:	901266	1078580	1332346	431080	253766	147,8	123,5
- у тому числі власний оборотний капітал	87918	215728	540622	452704	324894	У 6,9 рази	У 2,6 рази
1.2. нерозподілений прибуток	518274	633463	913058	394784	279595	176,2	144,1
непокритий збиток	0	0	0	0	0	0,0	0
1.3. Позиковий капітал у т.ч.:	759331	2113421	984269	224938	-1129152	129,6	46,6
поточні зобов'язання за розрахунками	24388	49250	82192	57804	32942	У 3 рази	166,9
2. Ресурси, тис.грн.							

Продовж. табл. 1.3

Показники	2016	2017	2018	Відхилення 2018 року від; %		2018 рік у % до:	
				2016 рік	2017 рік	2016 р	2017 р
2.1. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності	1049641	1086275	1191428	141787	105154	113,5	109,7
2.2. середньорічна вартість оборотних активів, у т.ч.:	587991	1425848	1754556	1166565	328709	У 2,9 рази	123,1
- запасів	39353	131030	153254	113901	22224	У 4 рази	117,0
2.3 Середньооблікова чисельність робітників, чол.	1684	1659	1640	-44	-19	97,4	98,9
2.4. Фонд оплати праці, тис.грн.	96397	111064	138072	41675	27008	143,2	124,3
3. Економічні показники:							
3.1. Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	2778026	3721529	4480255	1702229	758726	161,3	120,4
3.2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2747892	3306328	3876634	1128742	570306	141,1	117,2
3.3. Витрати, тис. Грн.							
3.3.1. від операційної діяльності	2820256	3800859	4578800	1758544	777941	162,4	120,5
3.4. Витрати на 1 грн. Виручки від реалізації	1,02	1,02	1,02	0,01	0,00	100,67	100,07
3.5. Прибуток (збиток), тис.грн:							
3.5.1. валовий прибуток (збиток)	30134	415201	603621	573487	188420	У 20 разів	145,4
3.5.2. від операційної діяльності	-33006	26758	340844	373850	314086	У -11 разів	У 12,8 разів
3.5.3. від звичайної діяльності до оподаткування	-53013	11014	315188	368201	304174	У -6 разів	У 28 разів
3.5.4. чистий прибуток (збиток)	-52569	-3014	250562	303131	253576	У -4,7 разів	У -8,3 рази
3.6. Продуктивність праці, тис.грн	1649,7	2243,2	2731,9	1082,2	488,6	165,6	121,8
3.7. Середньомісячна заробітна плата, грн	6770	7579	9016	2246	1437	147,1	125,8
3.8. Фондовіддача основних засобів, грн.	2,65	3,43	3,76	1,11	0,33	142,1	109,8
4. Фінансові коефіцієнти:							
4.1. Автономії	0,543	0,338	0,575	0,032	0,237	106,0	170,2
4.2. Фінансової залежності	1,842	2,959	2,959	1,117	0,000	160,6	100,0
4.3. Абсолютної ліквідності	0,025	0,009	0,021	-0,004	0,012	2,5	0,9
4.4. Термінової ліквідності	0,883	1,058	1,414	0,531	0,355	160,2	133,6
4.5. Загальної ліквідності	1,144	1,111	1,664	0,520	0,553	145,4	149,7

Як свідчать дані табл. 1.3 загальна величина капіталу у 2018 році

становила 2316615 тис. грн, що на 656066 тис. грн або на 39,5% більше, ніж на кінець 2016 року та на 875386 тис. грн або на 27,4% менше показника 2017 року (рис. 1.6).

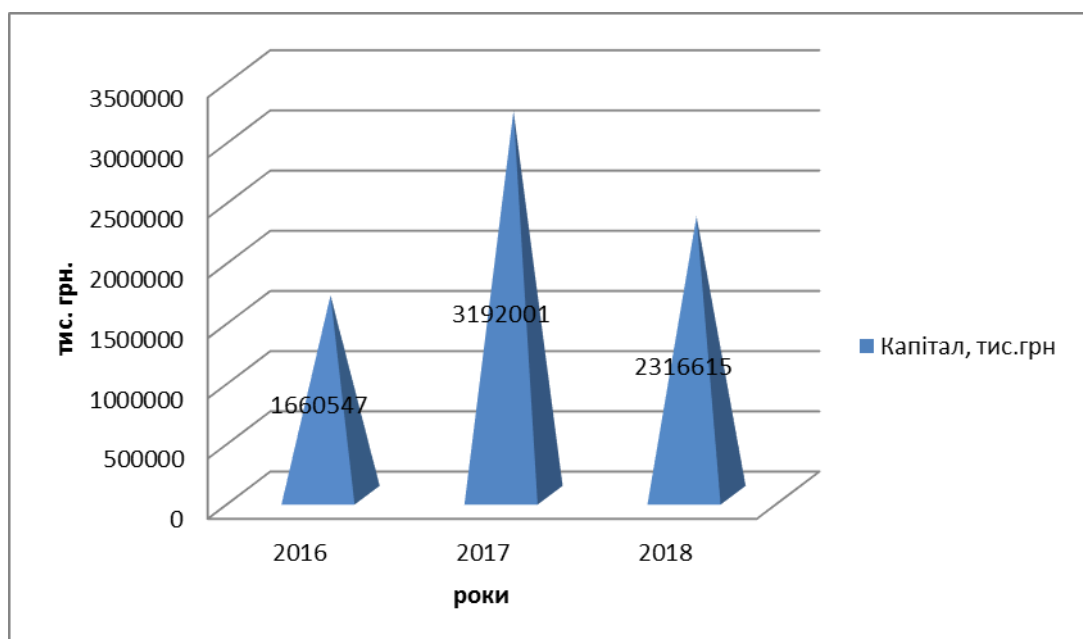


Рис. 1.6. Динаміка капіталу ПрАТ «Запоріжжокс» за 2016-2018 рр.

Власний капітал ПрАТ «Запоріжжокс» у 2018 році становив 1332346 тис. грн, що на 431080 тис. грн або на 47,8% більше, ніж на кінець 2016 року та на 253766 тис. грн або на 23,5 % більше показника 2017 року.

Позиковий капітал підприємства на кінець 2018 року становив 984269 тис. грн., що на 224938 тис. грн або на 29,6% більше, ніж на кінець 2016 року та на 1129152 тис.грн або на 46,6 % менше показника 2017 року, що характеризую діяльність підприємства позитивно.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності (за первісною вартістю) у 2018 році склала 1191428 тис. грн та має тенденцію до зростання. Так, у порівнянні з 2016 роком їх вартість зросла на 141787 тис. грн або на 13,5%, а у порівнянні з минулим 2017 роком на 105154 тис. грн., або на 9,7%.

Динаміка фондівдачі основних засобів має позитивну тенденцію. У 2018 році фондівдача становила 3,76 грн, що менше, ніж у 2016 році на

1,11 грн, або на 42,1% та на 0,33 грн більше, ніж у минулому році, або на 9,8%.

Середньорічна вартість оборотних активів у 2018 році становила 1754556 тис. грн, що на 1166565 тис. грн, або у 3 рази більше, ніж у 2016 році, та на 328709 тис.грн або на 23,1 % більше показника минулого року (рис. 1.7).

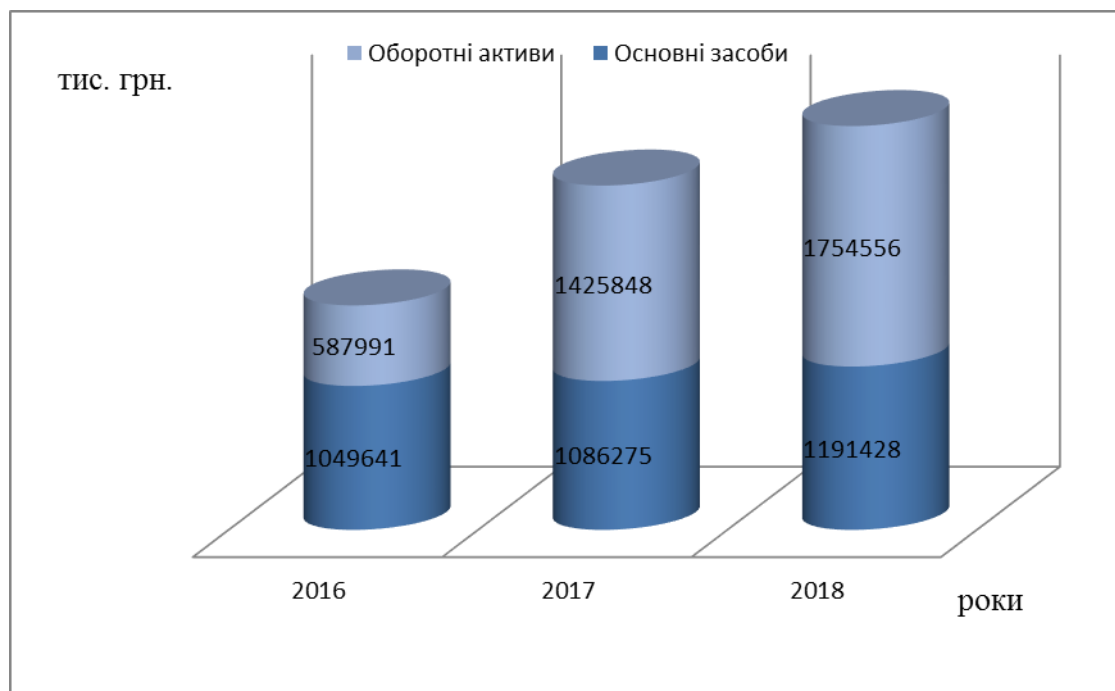


Рис. 1.7. Структура активів ПАТ «Запоріжсталь» за 2016-2018 рр.

Середньоблікова чисельність персоналу у 2018 році скоротилася на 44 особи у порівнянні з 2016 роком та на 19 осіб у порівнянні з 2017 роком і становила у 2018 році 1640 осіб.

Фонд оплати праці у 2018 році становив 138072 тис.грн, і мав тенденцію до підвищення у порівнянні з 2016 роком на 41675 тис. грн. або на 43,2%, та у порівнянні з 2017 роком – також збільшився на 27008 тис. грн., або на 24,3% за рахунок скорочення чисельності персоналу.

Середньомісячна заробітна плата має тенденцію до зростання і становить у 2018 році 9016 грн, що на 2246 грн або на 47,1% більше, ніж у 2016 році та на 1437 грн, або на 25,8% більше, ніж у 2017 році, що характеризує діяльність підприємства з позитивного боку.

Варто відзначити зростання продуктивності праці: у 2018 році показник становив 2731,9 тис. грн, що на 1082,2 тис. грн або на 65,6% вище,

ніж у 2016 році та на 488,6 тис. грн або на 21,8% вище показника минулого 2017 року.

Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг є основним обсяговим показником діяльності ПАТ «Запоріжжкокс», отже його зростання варто оцінити позитивно. Чистий дохід від реалізації за 2018 рік становив 4480225 тис. грн, що більше показника 2016 року на 1702229 тис. грн, або на 61,3% та більше, ніж у минулому році на 758726 тис. грн, або на 20,4% (рис. 1.8).

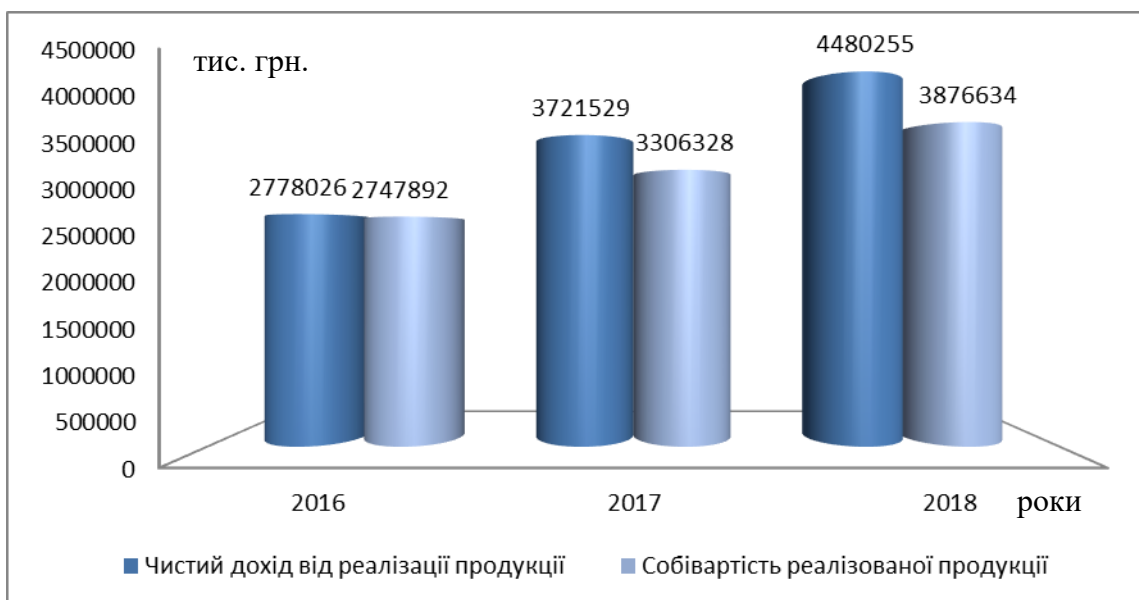


Рис. 1.8. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016-2018 рр.

Динаміка собівартості реалізації має також тенденцію до зростання, так, цей показник у 2018 році становив 3876634 тис. грн, що на 1128742 тис. грн. або на 41,1% більше, ніж у 2016 році та на 570306 тис. грн. або на 17,2% більше, ніж у 2017 році.

Аналіз валового прибутку ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом 2016-2018 років свідчить, що валовий прибуток у 2018 році становив 603621 тис. грн, що на 573487 тис. грн, або у 20 разів більше, ніж у 2016 році, та на 188420 тис. грн, або на 45,4% більше, ніж у 2017 році.

За результатами операційної діяльності підприємство у 2018 році одержало прибуток у сумі 340844 тис. грн, що на 373850 тис. грн більше показника 2016 року та на 314086 тис. грн. або у 28 разів більше розміру збитку 2017 року.

Чистий прибуток у 2018 році становив 250562 тис. грн, що на 303131 тис. грн. або у 4,6 разів більше 2016 року, та на 253576 тис. грн., або на 8,3 рази менше розміру прибутку 2017 року (рис. 1.9).

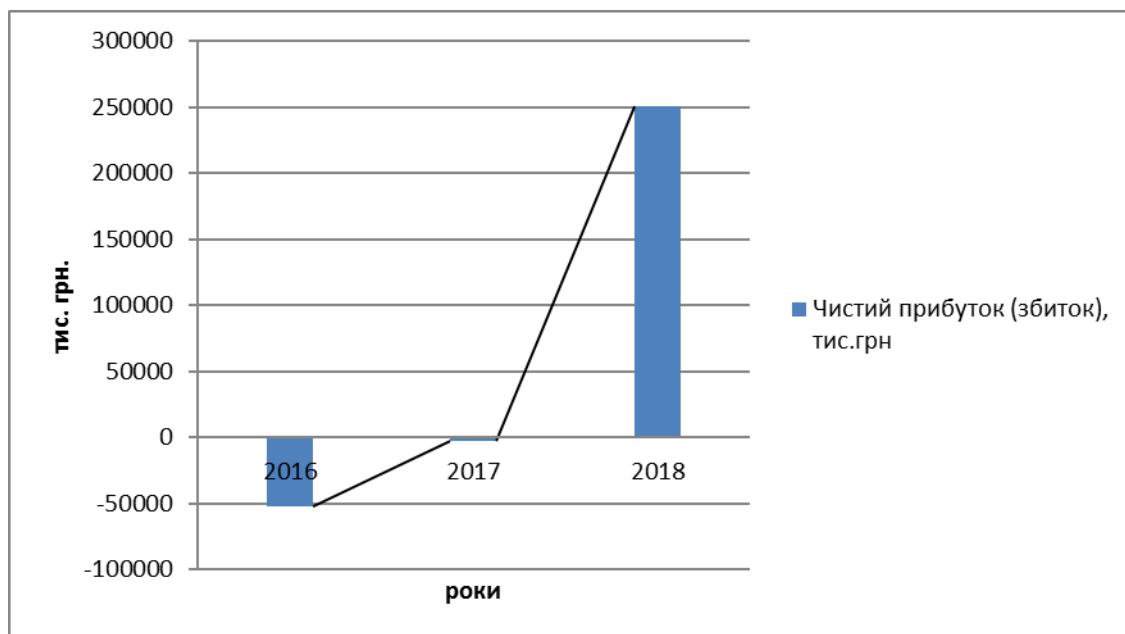


Рис. 1.9. Динаміка чистого прибутку ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2016-2018 рр.

Як свідчить аналіз основних показників діяльності (табл. 1.3), ПрАТ «Запоріжжкокс» мало позитивний фінансовий результат протягом 2018 року.

Оцінку фінансового стану підприємства дають фінансові коефіцієнти. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) - показує, яку частину у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал. Оптимальне значення більше 50%. У ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на кінець 2018 року коефіцієнт автономії склав 2,96%, що свідчить про фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності (рис. 1.10).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) - показник, що характеризує ту частину короткотермінових фінансових зобов'язань підприємства, яка може бути сплачена за рахунок першокласних ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів), тобто спроможність підприємства негайно погасити свою короткотермінову кредиторську заборгованість. Теоретичне оптимальне значення цього показника становить приблизно 0,01-0,014. У ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на кінець 2018 року коефіцієнт абсолютної ліквідності склав 0,021, що менше від нормативного значення. Отже, керівництву ПАТ «Запоріжжкокс» необхідно звернути увагу на значення даного показника.

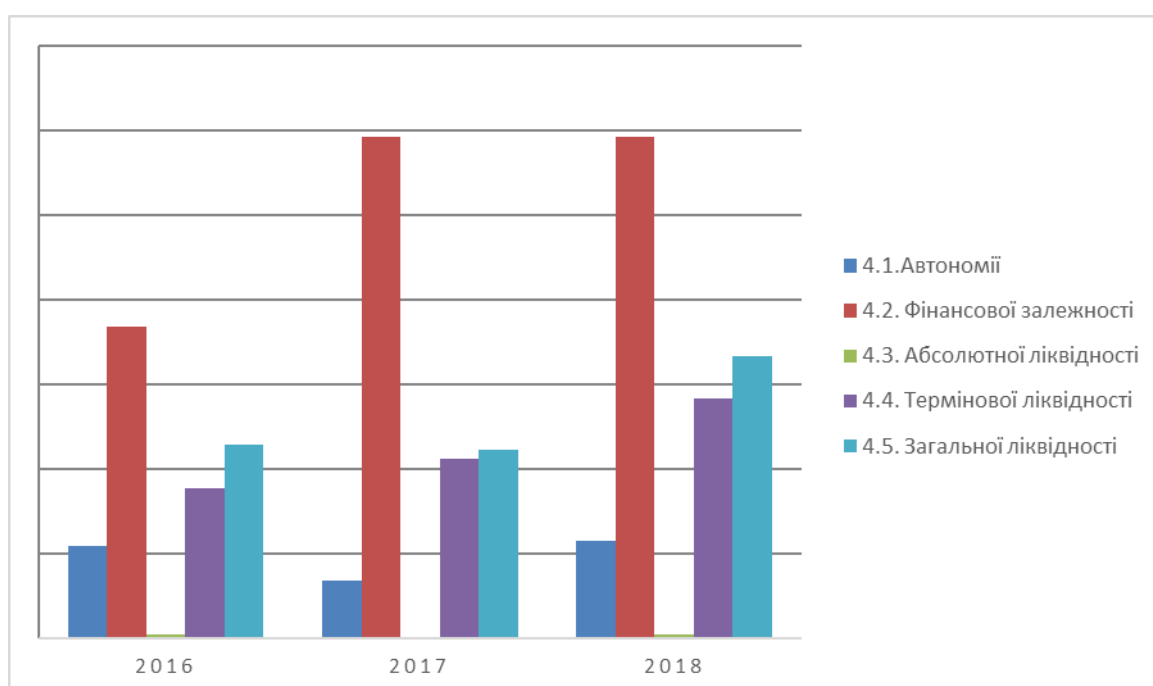


Рис. 1.10. Динаміка фінансових коефіцієнтів ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2016-2018 рр.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити, якщо воно реалізує усі свої оборотні активи, в тому числі і матеріальні запаси. У ПАТ «Запоріжжкокс» станом на кінець 2018 року коефіцієнт загальної ліквідності склав 1,664, що вище від нормативного значення 1, та показує, що на кожну гривню поточних

зобов'язань приходить ся 0,52 грн. оборотних коштів.

Отже, показники діяльності підприємства ПАТ «Запоріжжкокс» протягом 2018 року необхідно оцінити позитивно, адже результатом його діяльності є отримання прибутку. Проведені розрахунки підтверджують тенденцію до покращення основних показників діяльності підприємства.

Висновки за розділом 1

Організація підготовки, складання та подання фінансової звітності є завершальним етапом процесу бухгалтерського обліку. Належним чином підготовлена та складена фінансова звітність стає корисною для внутрішніх та зовнішніх користувачів для прийняття ними адекватних управлінських та інших рішень. В цьому контексті вирішальну роль відіграє послідовність етапів складання звітності підприємства, які на нашу думку, мають виконуватись за відповідним алгоритмом, при якому під час виявленні помилок в первинних документах, якими відображались господарські операції або звітності, бухгалтерський персонал повинен повертатись на ступінь назад, для подальшої повторної перевірки. Таким чином, відбувається пошук невідповідностей між показниками, з метою їх виправлення, для успішної подачі максимально повної та правдивої інформації, яка буде надана у фінансовій звітності.

На основі детального розгляду груп користувачів фінансової звітності та їх інформаційних потреб, що повинні задовольнятися на основі фінансової звітності, уточнено мету подання фінансової звітності - надати інформацію про діяльність підприємства для прийняття рішень зовнішніми користувачами і визначені її користувачі - фізичні та юридичні особи, які приймають тактичні та стратегічні рішення. Це дало змогу уточнити групи користувачів фінансової звітності в Україні, визначити їх інформаційні потреби, що повинні бути враховані у процесі удосконалення теоретичних основ підготовки фінансової звітності як інформаційної бази для прийняття рішень та визначити напрями удосконалення фінансової звітності з метою вирішення конфлікту інтересів

користувачів.

Аналіз діючої системи нормативно-правового регулювання фінансової звітності в Україні свідчить про те, що низький рівень придатності показників фінансової звітності для інформаційного забезпечення прийняття рішень зумовлений недосконалістю системи її нормативно-правового регулювання. Зокрема, вона визначає низьку відповідальність підприємств за дотримання якісних характеристик звітної інформації. У зв'язку з цим, запропонована п'ятирівнева система нормативно-правового регулювання фінансової звітності, основу якої становлять обґрунтовані автором теоретичні складові національної концептуальної основи фінансової звітності, що повинні сприяти підвищенню суспільної свідомості та відповідальності учасників фінансової звітності за відповідність звітної інформації якісно-інформаційним характеристикам.

Приватне акціонерне товариство «Запоріжжкокс» є одним з найбільших коксохімічних підприємств в Україні.

Метою діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс» є здійснення підприємницької діяльності з метою одержання прибутку в інтересах акціонерів Товариства, покращення добробуту акціонерів у вигляді зростання ринкової вартості акцій Товариства, а також отримання акціонерами дивідендів.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що ПрАТ «Запоріжжкокс» мало позитивний фінансовий результат протягом досліджуваних 2016-2018 років.

Отже, показники діяльності підприємства ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом 2018 року необхідно оцінити позитивно, адже результатом його діяльності є отримання прибутку. Проведені розрахунки підтверджують тенденцію до покращення основних показників діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Зміст та методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства

Першою головною формою фінансової звітності підприємства є Баланс (Звіт про фінансовий стан).

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Баланс (Звіт про фінансовий стан) представляє собою звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. За формою, Баланс (Звіт про фінансовий стан) має вигляд таблиці, у лівій стороні якої зафіксована інформація про активи, а в правій – інформація про пасиви, тобто про власний капітал, зобов'язання і забезпечення.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає зміст і форму Балансу (Звіту про фінансовий стан) та розкриття його статей. Норми цього положення застосовуються до Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності, крім банків та бюджетних установ. Підприємства, які, відповідно до законодавства, складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, застосовують лише Додаток №3 до НП(С)БО 1, тобто Перелік додаткових статей фінансової звітності.

Структурним елементом кожного розділу Балансу (Звіту про фінансовий стан) є його стаття. Деякі статті Балансу (Звіту про фінансовий стан) складаються із кількох рядків, у кожному з яких наводиться детальна інформація про складові цієї статті. У кожній частині Балансу (Звіту про фінансовий стан) розкривається зміст статей та код рядка. З метою зіставності, дані у балансі наводяться на першу та останню дату звітного періоду.

Звітним періодом для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є квартал та календарний рік. Проміжна звітність (квартальна) складається наростаючим підсумком з початку звітного року. Баланс (Звіт про фінансовий стан) складається у такі строки:

- за 1 квартал, тобто станом на 31 березня;
- за перше півріччя, тобто станом на 30 червня;
- за 9 місяців, тобто станом на 30 вересня;
- за рік, тобто станом на 31 грудня.

Основою для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є записи за залишками на рахунках бухгалтерського обліку (на дату Балансу), де систематизована інформація про господарські операції підприємства. Статті Балансу (Звіту про фінансовий стан) повинні бути узгодженими зі залишками на аналітичних та синтетичних рахунках Головної книги або іншого реєстру синтетичного обліку підприємства.

Для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства використовують дані, що узагальнені на рахунках класів 1-6 Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій. При цьому використовується взаємопов'язаність між Планом рахунків бухгалтерського обліку та структурою «Балансу» (Звіту про фінансовий стан) (рис. 2.1). А саме, залишки за рахунками перших 3 класів рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку (1-й, 2-й та 3-й класи) формують Актив Балансу (Звіту про фінансовий стан). Залишки за рахунками класів 4-й, 5-й та 6-й рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку формують Пасив Балансу (Звіту про фінансовий стан) [33, с. 31].

Складовими елементами Балансу (Звіту про фінансовий стан), безпосередньо пов'язаними з визначенням фінансового стану підприємства та змін в ньому є:

- активи (господарські засоби);
- власний капітал;
- зобов'язання і

забезпечення.

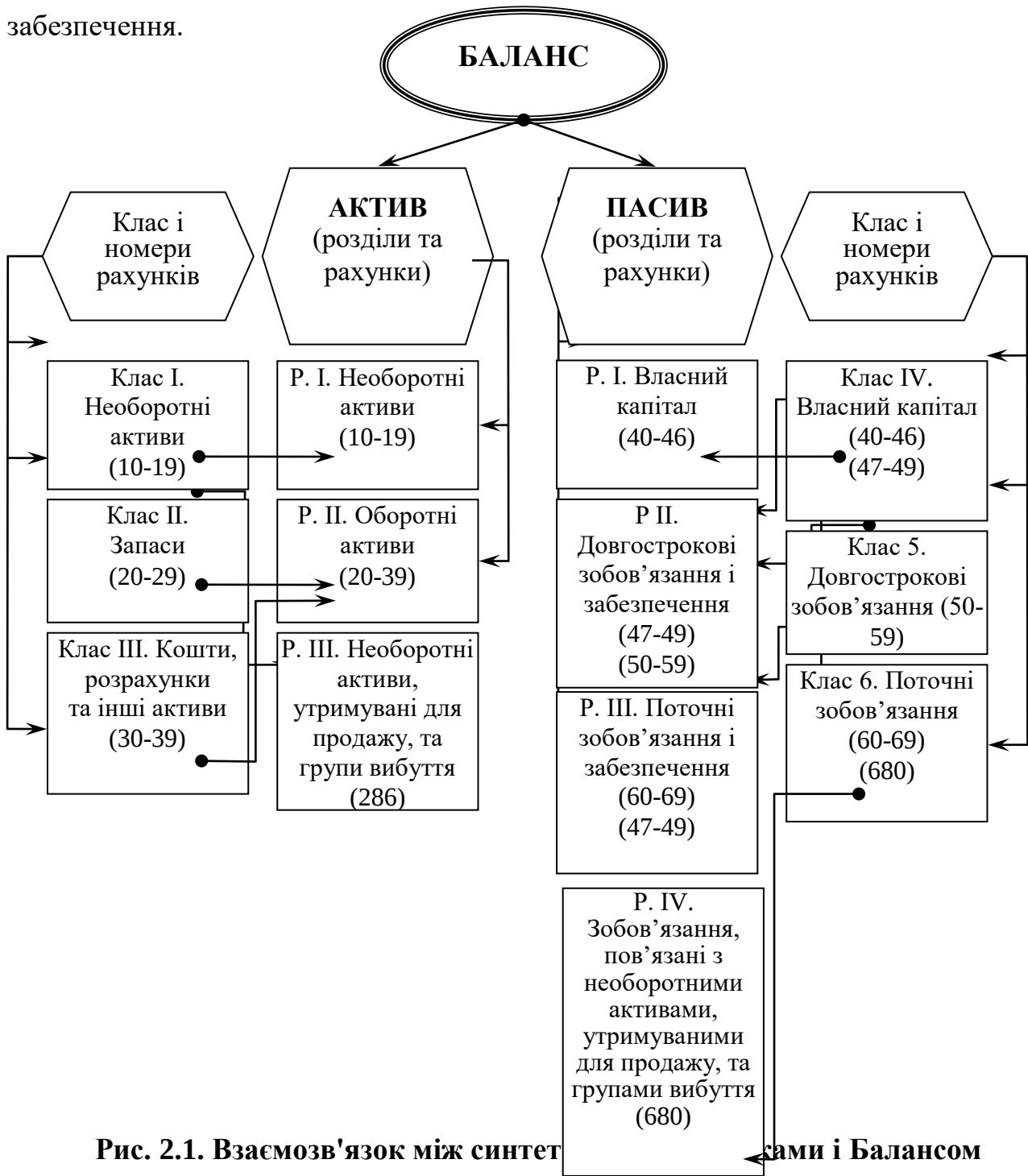


Рис. 2.1. Взаємозв'язок між синтетичними рахунками і Балансом (Звітом про фінансовий стан) [10, с. 109]

Загальну схему Балансу (Звіту про фінансовий стан) наведено на рис. 2.2.

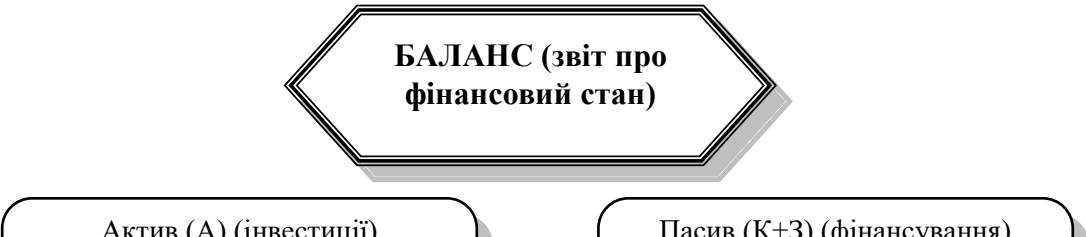


Рис. 2.2. Загальна схема Балансу (Звіту про фінансовий стан) за національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [10, с. 94]

Активи і зобов'язання, у т. ч. забезпечення, не підлягають згортанню, за винятком випадків, передбачених окремими Положеннями (стандартами).

Підсумок активу Балансу (Звіту про фінансовий стан) повинен дорівнювати сумі зобов'язань, забезпечень та власного капіталу, тобто підсумку пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) [33, с. 33].

Згідно з п.3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», активи Балансу (Звіту про фінансовий стан) класифікуються на необоротні та оборотні.

Необоротними активами вважаються нематеріальні активи; основні

засоби; довгострокові біологічні активи; довгострокові фінансові інвестиції та інші активи, призначені для реалізації чи використанні (споживанні) строком більше одного операційного циклу чи протягом більш ніж дванадцяти місяців з дати балансу. Усі інші активи, що не є оборотними класифікуються як необоротні.

Оборотними активами вважаються грошові кошти і їх еквіваленти, необмежені у використанні та інші активи, призначені для реалізації чи використання (споживання) протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

До складу оборотних активів включають грошові кошти (готівкові, безготівкові) і їх еквіваленти; залишки незавершеного виробництва; виробничі запаси; готову продукцію; товари; поточні біологічні активи; короткострокові фінансові інвестиції; дебіторську заборгованість за реалізовану готову продукцію (товарів, робіт, послуг) тощо.

Отже, за своєю структурною будовою актив Балансу (Звіту про фінансовий стан) має три розділи:

- розділ 1 «Необоротні активи»;
- розділ 2 «Оборотні активи»;
- розділ 3 «Необоротні активи утримувані для продажу та групи вибуття»

[33, с. 36].

В пасиві Балансу (Звіту про фінансовий стан) представлена інформація про власний капітал підприємства, його зобов'язання та забезпечення. При цьому основна частина пасивів містить інформацію про стан розрахунків з кредиторами, тобто його зобов'язання.

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Власний капітал відображається у Балансі (Звіті про фінансовий стан) одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його змін.

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів

підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди.

Забезпечення – це зобов’язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу [33, с. 37].

У загальному вигляді пасив Балансу складається з чотирьох розділів:

- розділ I «Власний капітал»;
- розділ II «Довгострокові зобов’язання і забезпечення»;
- розділ III «Поточні зобов’язання і забезпечення»;
- розділ IV «Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами,

утримуваними для продажу, та групами вибуття».

Форма сучасного балансу побудована за принципом балансу-нетто, в якому основні засоби і нематеріальні активи відображаються за залишковою вартістю. Структура та зміст балансу змінюються залежно від форм власності, рівня продуктивних сил і розвитку виробничих відносин суспільства.

Господарські засоби та джерела їх утворення групуються в балансі за економічно однорідними групами - статтями балансу. До кожної статті балансу включаються однакові за економічним змістом засоби підприємства чи джерела їх утворення. Статті балансу мають загальну назву, окремий код, їх записують окремими сумами. Статті бухгалтерського балансу поділяють на активні (ті, що розміщені в активі балансу) і пасивні (знаходяться в пасиві балансу).

Методику складання Балансу (звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Запоріжжкокс» представлено у додатку Ж.

Отже, баланс - це фіксування на певну дату активів і пасивів, які складаються з окремих статей, а також рівність активів і пасивів у грошовій оцінці. Баланс як одна із центральних економічних категорій використовується в економічному житті з давніх часів. У сучасній Україні зміни в структурі Балансу здійснювалися декілька разів. Останні зміни відбулись у 2013 році, в результаті прийняття НП(С)БО 1 фінансова звітність зазнала деяких трансформаційних змін, пов'язаних з переходом України на МСФЗ.

2.2. Зміст та методика складання Звіту про фінансовий стан (Звіту

про сукупний дохід) підприємства та інших форм звітності

Форма і зміст звіту про фінансові результати визначені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Згідно з цим Положенням Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) – це звіт у якому розкривається інформація про доходи, витрати та фінансові результати (прибутки/збитки), інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Особливості складання консолідованого Звіту про фінансові результати (про сукупний дохід) визначаються НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [66].

Для суб'єктів малого підприємництва передбачається скорочена і проста форма Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) [44, с. 33].

Метою складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від іншого сукупного доходу та сукупного доходу діяльності підприємства за звітний період.

Проводячи аналіз статей звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), поряд з показниками Балансу (Звіту про фінансовий стан), користувачі фінансової звітності можуть встановлювати величину отриманого за звітний період прибутку (збитку), складові прибутку або збитку, можуть визначити зміни капіталу підприємства за рахунок отриманих доходів та здійснених витрат.

За формою Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) має вигляд таблиці, в якій наводиться розрахунок чистого прибутку (збитку), структура іншого сукупного доходу, вказується сума витрат за економічними елементами та розрахунок прибутковості акцій [44, с. 36].

З метою зіставності даних фінансових звітів, інформація у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) надається як за звітний так і за попередній періоди. Звітним періодом для складання звіту про фінансові

результати (про сукупний дохід) є квартал та календарний рік.

Проміжна звітність (місячна, квартальна) складається наростаючим підсумком з початку звітного року.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) складається:

- за 1-й квартал, тобто за період з 1 січня по 31 березня;
- за перше півріччя, тобто за період з 1 січня по 30 червня;
- за 9 місяців, тобто за період з 1 січня по 30 вересня;
- за рік, тобто за період з 1 січня по 31 грудня [33, с. 55].

Під час складання звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) використовується метод функції витрат, як метод відображення інформації у звітності про прибутки та збитки.

За цим методом витрати класифікуються відповідно до функції, як частина собівартості продажу, розподілу або адміністративної діяльності. Такому методу відповідає «багатокроковий» спосіб складання звітної форми. Застосовуючи такий метод, відокремлено вказується операційна (основна) діяльність підприємства, інвестиційна і фінансова діяльність, платежі з податку на прибуток, інші операційні доходи та витрати, чистий прибуток або збиток.

Головні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності на дотримання яких складається звіт про фінансові результати (про сукупний дохід) є принципи «нарахування та відповідність доходів і витрат», «превалювання сутності над формою» та «послідовність».

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників), тому дохід відображається у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), якщо внаслідок господарської операції: збільшуються економічні вигоди у вигляді надходження активу або зменшуються зобов'язання, що призводять до збільшення власного капіталу підприємства (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків учасників) [33, с. 56].

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або

збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками), тому витрати мають відображатися у звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), якщо внаслідок господарської операції: зменшуються економічні вигоди у вигляді вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

На дотримання вимог принципу бухгалтерського обліку та фінансової звітності – нарахування та відповідність доходів і витрат – доходи відображаються в момент їх нарахування, тобто коли операція відбулась, а не коли надійшли кошти на підприємство і, відповідно, витрати визнаються тоді, коли визнанні доходи [33, с. 56].

Звіт про фінансові результати (Про сукупний дохід) складається з чотирьох розділів, а саме:

Розділ I. Фінансові результати. Розділ II. Сукупний дохід.

Розділ III. Елементи операційних витрат.

Розділ IV. Розрахунок показників прибутковості акцій [33, с. 57].

У першому розділі форми № 2, який має назву «Фінансові результати» наводиться інформація про доходи і витрати від операційної, – інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, у т.ч. про: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); валовий прибуток або збиток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), фінансові результати від операційної діяльності (прибуток або збиток), фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування і після оподаткування (прибуток або збиток), суму податку на прибуток, як від звичайної так і від іншої діяльності, сума чистого фінансового результату, тобто прибутку або збитку. Кінцевий результат розділу 1 форми № 2 – чистий фінансовий результат – записується у рядку 2350 «Прибуток» або 2355 «Збиток» [33, с. 58].

Другій розділ звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)

має назву «Сукупний дохід». У ньому наводиться інформація про інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства а саме дооцінку (уцінку) необоротних активів та фінансових інструментів, накопичені курсові різниці, податку на прибуток, пов'язаний із іншим сукупним доходом. При заповненні другого розділу форми № 2 використовується підсумок розділу 1 форми № 2. Кінцевий результат – сукупний дохід – визначається як алгебраїчна сума підсумків розділу I, рядок 2350 прибуток та рядку 2460 розділу 2 даної форми.

Третій розділ звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) називається «Елементи операційних витрат». Інформація, що наведена в ньому, дає можливість провести факторний аналіз динаміки 1 структури витрат на виробництво, управління, збут та інших операційних витрат за економічними елементами з метою прийняття оперативних управлінських рішень.

Четвертий розділ форми № 2 фінансової звітності «Розрахунок показників прибутковості акцій» – стосується лише акціонерних товариств, прості акції або потенційні прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах (ринках), у т.ч. товариств, які перебувають в процесі випуску таких акцій, отже стосується публічних акціонерних товариств [33, с. 58].

У розділах I та II звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) наводиться інформація з урахуванням норм, передбачених Положенням бухгалтерського обліку «Податкові різниці», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25.01.2011р. № 27, яке визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про податкові різниці та її розкриття у фінансовій звітності.

В табл. 2.1 наведено звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) та його взаємозв'язок із видами діяльності та рахунками бухгалтерського обліку на підставі яких він складається.

Таблиця 2.1

Підприємство _____ Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ _____

КОДИ		
		01

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за _____ 20__ р.
Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Зобов'язаність реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (Дт 90)	2050	()	()
Фінансовий прибуток (р.2090 = р.2000 - 2050)	2090		
Збиток (р.2090 = р.2000 - 2050)	2095	()	()
Інші операційні доходи (Кт 71)	2120		
Адміністративні витрати (Дт 92)	2130	()	()
Витрати на збут (Дт 93)	2150	()	()
Інші операційні витрати (Дт 94)	2180	()	()
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (р.2190 = р.2090+р.2120-р.2130-р.2150-р.2180)	2190		
Збиток (р.2195 = р.2095+р.2120-р.2130-р.2150-р.2180)	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі (Кт 72)	2200		
Інші фінансові доходи (Кт 73)	2220		
Інші доходи (Кт 74)	2240		
Фінансові витрати (Дт 95)	2250	()	()
Витрати від участі в капіталі (Дт 96)	2255	()	()
Інші витрати (Дт 97)	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (р.2290 = р.2190+р.2200+р.2220+р.2240-р.2250-р.2255-р.2270)	2290		
Збиток (р.2295= р.2195+р.2200+р.2220+р.2240-р.2250-р.2255-р.2270)	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток (Дт 98)	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток (р.2350 = р.2290 ± р.2300 ± р.2305)	2350		
Збиток (р.2355 = р.2290 ± р.2300 ± р.2305)	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів (рах. 423)	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів (рах. 423)	2405		
Накопичені курсові різниці (рах. 425)	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств (рах. 425)	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування (р.2450 = р.2400 + р.2405 + р.2410 + р.2415 + р.2445)	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом (Кт 54)	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування (р.2460 = р.2450-р.2455)	2460		
Сукупний дохід (р.2465 = р.2350 (2355) + р.2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати (Дт 80 або Кт рахунків у Дт 23,91)	2500	-	-
Витрати на оплату праці (Дт 81 або Кт 66,47 у Дт 23,91-94)	2505	-	-
Відрахування на соціальні заходи (Дт 82 або Кт 65,47 у Дт 23,91-94)	2510	-	-
Амортизація (Дт 83 або Кт 13 у Дт 23, 91-94)	2515	-	-
Інші операційні витрати (Дт 84 або Кт рахунків у Дт 94)	2520	-	-
Разом (р.2550 = р.2500 + р.2505 + р.2510 + р.2515 + р.2520)	2550	-	-

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Клас 7 і 9

Звичайна діяльність

Інша діяльність

Клас 8

Фінансова діяльність

Інша діяльність

Порядок заповнення Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ПрАТ «Запоріжжкокс» відповідно до Методичних рекомендацій № 433 представлено у Додатку К.

Отже, Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) ПрАТ «Запоріжжкокс» надає інформацію про склад доходів та витрат підприємства за звітний період і є джерелом для здійснення аналізу та контролю фінансових результатів підприємства.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначаються зміст і форма Звіту про рух грошових коштів (Форма № 3) та загальні вимоги до розкриття його статей.

У Звіті про рух грошових коштів (форма №3) рух грошових коштів відображається за трьома видами діяльності: операційної; інвестиційної; фінансової [23, с.146-147].

Операційною вважається основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Прикладом руху грошових коштів у результаті операційної діяльності є надходження грошових коштів від продажу товарів, робіт, послуг, операційної оренди, комісійних та інших доходів; виплати постачальникам і підрядчикам за товари, роботи, послуги, працівникам за виконану роботу та інших виплат; суми отриманих чи виплачених штрафів, пені, неустойок.

Інвестиційна - це діяльність, пов'язана з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Зокрема, до руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності можна віднести надходження і виплати грошових коштів при придбанні чи реалізації основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інвестицій, майнових комплексів, інших необоротних активів.

Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру та складу власного і позичкового капіталу підприємства. Прикладом руху

грошових коштів у результаті фінансової діяльності може бути випуск акцій, викуп раніше випущених акцій, надходження грошових коштів від випущених боргових цінних паперів. Іншим складником фінансової діяльності є операції з одержання і погашення позик. Здійснюючи групування грошових коштів за вище переліченими видами діяльності, слід мати на увазі особливості господарської діяльності різних категорій підприємств.

Таким чином, звіт про рух грошових коштів надає інформацію про послідовний процес надходження і вибуття грошових коштів за видами діяльності внутрішнім і зовнішнім користувачам.

Форма №3 складається із трьох розділів, а саме :

Розділ I. Рух коштів у результаті операційної діяльності (рядки 3000-3195).

Розділ II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності (рядки 3200-3295).

Розділ III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності (рядки 3300-3395).

У р. 3400 вираховується загальна сума чистого руху коштів за звітний період. У р.3405, 3415 відображається залишок на початок і кінець звітного періоду, а в р.3410 - вплив зміни валютних курсів на залишок коштів.

Для заповнення Звіту про рух грошових коштів необхідно використовувати дані Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), дані аналітичного обліку та приміток до фінансової звітності. У світовій практиці бухгалтерського обліку та в Україні є два формати Звіту про рух грошових коштів і два методи його складання, а саме: формат, за яким рух грошових коштів подається за прямим методом і передбачає коригування кожної статті звіту про фінансові результати і формат, за яким не передбачається трансформування кожної статті звіту про фінансові результати, тобто непрямий метод. За цим методом коригується лише сума чистого прибутку від звичайної діяльності до оподаткування під впливом змін грошових коштів від операційної діяльності.

Заповнення Звіту про рух грошових коштів можна розподілити на п'ять послідовних кроків [44, с.167]:

- 1) збір і підготовка необхідної інформації;
- 2) визначення руху грошових коштів у результаті операційної діяльності;
- 3) визначення руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності;
- 4) визначення руху грошових коштів у результаті фінансової діяльності;
- 5) визначення чистого руху коштів і узгодження їх залишків.

Процес складання Звіту про власний капітал можна поділити на кілька етапів відповідно до видів власного капіталу. Структура Звіту про власний капітал передбачає відображення кожного виду капіталу в окремій колонці. Основними складовими власного капіталу є: статутний капітал; пайовий капітал; додатковий вкладений капітал; інший додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); неоплачений капітал; вилучений капітал.

Першим етапом є підготовка та збір інформації для складання Звіту про власний капітал. Зазначена інформація отримується з наступних джерел: Баланс (Звіт про фінансовий стан) та аналітична інформація до нього; звіт про фінансові результати; установчі документи та свідоцтва про реєстрацію випуску акцій; інші.

Звіт про власний капітал має форму таблиці, де в 1-ій колонці зазначаються можливі причини змін власного капіталу, а в колонках 3-10 - перелік статей I розділу пасиву балансу. У графах 3-10 показники наводяться зі знаком (+) або (-), що означає збільшення або зменшення залишку відповідного елементу власного капіталу.

Техніка складання Звіту полягає у поступовому заповненні граф, які відображають види власного капіталу. Ці графи кореспондують з першим розділом Пасиву Балансу. Особливість заповнення Звіту полягає і тому, що зміна одного виду капіталу одночасно призводить до зміни іншого. Алгебраїчна

сума, що відображає початковий залишок (сальдо) з урахуванням змін по кожному виду власного капіталу (тобто по кожній графі), повинна дорівнювати залишку на кінець періоду (сальдо), що відображено в Балансі (Звіті про фінансовий стан).

Згідно з принципом повного висвітлення фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні і потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі. Інформація, що підлягає розкриттю, наводиться безпосередньо у фінансових звітах та у примітках до них, обов'язковість складання яких як складової річної фінансової звітності визначається ст. 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [83].

У примітках до фінансової звітності повинна наводитися лише істотна інформація, що здатна вплинути на прийняття рішень. Конкретне визначення приміток наведено у п. 3 НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [65].

Примітки до фінансової звітності – це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Якщо метою складання і подання фінансової звітності є надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, то метою складання приміток до річної звітності є забезпечення деталізації і обґрунтованості статей фінансових звітів.

Обсяг інформації в Примітках до фінансової звітності залежить від видів діяльності підприємства, багатьох інших чинників та вимог конкретних П(С)БО (табл. 2.2).

Міністерство фінансів України розробило уніфіковані таблиці Приміток до річної фінансової звітності. Типова форма фінансової звітності № 5

«Примітки до річної фінансової звітності», затверджена наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000р. № 302 (і змінами і доповненнями), не застосовується банками, бюджетними установами, представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності, суб'єктами малого підприємництва, визнаними такими відповідно до законодавства, та підприємствами, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Таблиця 2.2

Вимоги щодо приміток до фінансової звітності

Інформація, яка потребує розкриття	П(С)БО, який встановлює вимоги щодо приміток
Розкриття інформації у фінансовій звітності	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», розділ 4, п. 7-11
Розкриття інформації у консолідованій фінансовій звітності	НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність», розділ 3, п. 2
Оцінка та розкриття статей Балансу (Звіту про фінансовий стан)	П(С)БО 7 «Основні засоби», п.п.36-38 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», п.п.36,37 П(С)БО 9 «Запаси», п.29 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», п.13 П(С)БО 11 «Зобов'язання», п.п.20,21,22 П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», п.п.24,25, П (С)БО 14 «Оренда», п. 21 - 24
Методи визнання доходів і витрат Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)	П(С)БО 15 «Дохід», п.25 П(С)БО 16 «Витрати», п.32 П(С)БО 18 «Будівельні контракти», п.п. 3-9
Розкриття інформації про рух грошових коштів	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», розділ 4, п.10
Розкриття інформації про власний капітал	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», розділ 4, п. 8,9 П (С)БО 7 «Основні засоби», п.38
Розкриття інформації про податок на прибуток	П (С)БО 17 «Податок на прибуток», п. 19
Виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів, перегляд облікових оцінок, зміна облікової політики, події після дати Балансу	П(С)БО 6 «Виправлення помилок у фінансовій звітності», п.п.4-23
Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін	П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін», п. 11-14
Розкриття інформації про чистий прибуток на одну акцію	П (С)БО 24 «Прибуток на акцію»,п. 16,17

Інформація, яка потребує розкриття	П(С)БО, який встановлює вимоги щодо приміток
Вплив змін валютних курсів	П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», п.п.15,16

Інформація, яка потребує розкриття	П(С)БО, який встановлює вимоги щодо приміток
Розкриття інформації про вплив інфляції	П(С)БО 22 «Вплив інфляції», п.п. 24, 25
Розкриття інформації про виплати працівникам	П(С)БО 26 «Виплати працівникам», п. 32 – 34
Інформація про об'єднання підприємств та його наслідки	П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», п.п.18-21
Розкриття інформації про діяльність підприємства, що припиняється	П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», п. 12
Розкриття інформації про зменшення і відновлення корисності активів у примітках до фінансової звітності	П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів», п. 27-30
Розкриття інформації про біологічні активи	П(С)БО 30 «Біологічні активи», п.п. 25, 26
Розкриття інформації про фінансові витрати	П(С)БО 31 «Фінансові витрати», п. 15
Розкриття інформації про інвестиційну нерухомість	П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість», п. 33-36
Розкриття інформації про розвідку запасів корисних копалин	П(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин», п.п. 1, 2
Розкриття інформації про операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій	П(С)БО 34 «Платіж на основі акцій», п. 3

Примітки до фінансових звітів включають три складових (рис. 2.3).



Рис. 2.3. Складові приміток до фінансових звітів [10, с. 276]

Примітки до річної фінансової звітності включають п'ятнадцять розділів, в яких наводиться більш детальна інформація про окремі види активів зобов'язань, доходів і витрат підприємства, яка забезпечує користувачів необхідною інформацією:

Розділ I. Нематеріальні активи (р.010-085);

Розділ II. Основні засоби (р.100-268);

Розділ III. Капітальні інвестиції (р.280-340);

Розділ IV. Фінансові інвестиції (р.350-426);

Розділ V. Доходи і втрати (р.440-632);

Розділ VI. Грошові кошти (р.640-691);

Розділ VII. Забезпечення (р.710-780);

Розділ VIII. Запаси (р.800-925);

Розділ IX. Дебіторська заборгованість (р.940-951);

Розділ X. Нестачі і втрати від псування цінностей (р.960-980);

Розділ XI. Будівельні контракти (р.1110-1160);

Розділ XII. Податок на прибуток (р.1210-1253);

Розділ XIII. Використання амортизаційних відрахувань (р.1300-1317);

Розділ XIV. Біологічні активи (р. 1410-1430);.

Розділ XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів (р.1500-1540) [10, с. 277].

Примітки до річної фінансової звітності за формою № 5, є складовою річної звітності підприємства (крім суб'єктів малого підприємництва), яка складається з метою надання повної, правдивої, деталізованої інформації про окремі об'єкти бухгалтерського обліку. Взаємозв'язок Балансу (Звіту про фінансовий стан) і Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) з Примітками до річної фінансової звітності наведено у табл. 2.3 [10, с. 277].

Таблиця 2.3

Взаємозв'язок Балансу (Звіту про фінансовий стан) і Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) з Примітками до річної фінансової звітності (ф. №5)

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (розділ, рядок)	Примітки до річної фінансової звітності (розділ, рядок)
Р.І. “Необоротні активи” р. 1001, 1002	Р.І. “Нематеріальні активи” р. 010-085
Р.І. “Необоротні активи” р. 1011,1012	Р.ІІ. “Основні засоби”, р. 100-268
Р.І. “Необоротні активи” р. 1005	Р.ІІІ “Капітальні інвестиції” р. 280-340
Р.І. “Необоротні активи” р. 1030,1035 та Р.ІІ. “Оборотні активи” р.1160	Р.ІV “Фінансові інвестиції”, р. 350-426
Р.І. “Необоротні активи” р. 1090	Р.ІVІ “Грошові кошти”, р. 691
Р.І. “Необоротні активи” р. 1020	Р. ІVІV “Біологічні активи”, р. 1410-1430
Р.ІІ. “Оборотні активи” р. 1165	Р.ІVІ “Грошові кошти”, р. 640-690
Р.ІІ. “Оборотні активи” р. 1100	Р.ІVІІІ “Запаси” р. 800-925
Р.ІІ. “Оборотні активи” р. 1125, 1155	Р.ІХ “Дебіторська заборгованість”, р. 940-951
Р. ІІ. “Оборотні активи” р. 1155	Р.Х “Нестачі і втрати від псування цінностей”, р.980
Р.ІІ. “Довгострокові зобов’язання і забезпечення”, р. 1520 та Р.ІІІ. “Поточні зобов’язання і забезпечення”, р. 1660	Р.ІVІІ. “Забезпечення і резерви”, р. 710-780
Р.І. “Необоротні активи” р. 1045	Р.ІХІІ. “Податок на прибуток”, р. 1220, 1225
Р.ІІ. “Довгострокові зобов’язання і забезпечення”, р. 1500	Р.ІХІІ. “Податок на прибуток”, р. 1230, 1235
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (розділ, рядок)	Примітки до річної фінансової звітності (розділ, рядок)
Р.І. “Фінансові результати”, р. 2120, 2180	Р.ІV.А. “Інші операційні доходи і витрати” р. 440-490
Р.І. “Фінансові результати”, р. 2200, 2250	Р.ІV.Б. “Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями”, р. 500-520
Р.І. “Фінансові результати”, р. 2220, 2250	Р.ІV.В “Інші фінансові доходи і витрати”, р. 530-560
Р.І. “Фінансові результати”, р. 2240, 2270	Р.ІV.Г. “Інші доходи і витрати”, р. 570-630, 631, 632
Р.І. “Фінансові результати”, р. 2300	Р.ІХІІ. “Податок на прибуток”, р. 1240
Р.ІІІ. “Елементи операційних витрат”, р. 2515	Р.ІХІІІ. “Використання амортизаційних відрахувань”, р. 1300

Інформаційним забезпеченням для заповнення Приміток до річної фінансової звітності є:

Баланс (Звіт про фінансовий стан);

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);

дані синтетичного і аналітичного обліку за окремими рахунками, субрахунками.

Отже, інформація, відображена у фінансовій звітності, має надавати користувачам можливість оцінювати реальні зміни фінансового стану підприємства за звітний період. Для цього, Міністерством Фінансів передбачено складання таких форм фінансової звітності, як Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до річної фінансової звітності, окремі показники яких мають бути узгоджені між собою.

2.3. Формування фінансової звітності підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій

Організація і ведення бізнесу сьогодні перебувають під впливом двох визначних подій. Перша - поява та зміцнення глобальної економіки, друга - перетворення глобальної економіки в економіку обслуговування, орієнтовану на знання та інформацію. Ці події призвели до помітних змін у діловому середовищі і висунули ряд нових проблем в діяльності підприємств та їх управлінні.

Організація управління та обліку на підприємстві сьогодні неможливі без застосування інформаційних технологій. Працівники практично всіх сфер господарського життя на виробництві, в торгівлі, в сфері обслуговування використовують в своїй діяльності комп'ютери. Поширення інформаційних технологій в економіці, та зокрема, в бухгалтерському обліку, принесло з собою масштабні революційні зміни. Інформаційні системи почали змінювати звичну структуру управління. Якщо раніше вважалось, що керівник має достатні знання, для того, щоб контролювати всю роботу, то в інформаційному

середовищі кожен працівник має специфічні, лише йому притаманні функції і знання. Крім того, використання споріднених інформаційних систем в управлінні різними виробничими системами приводить до єдиних методів ведення бізнесу, фінансів, обліку, діловодства і управління.

Отже, технологічне інформаційне середовище руйнує сталу ієрархію, створюючи на її місці більш гнучку і вільну структуру. Обчислювальна техніка значно підвищує якість облікової інформації. Застосування комп'ютерів при цьому змінює зміст та організацію праці облікового персоналу: зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення регістрів та звітних форм, облікова праця стає більш творчою, спрямованою на організацію та удосконалення обліку.

Незважаючи на те, що проблема комп'ютеризації обліку не може бути ефективно вирішена окремо від проблеми його організації, на підприємствах часто розуміють комп'ютеризацію тільки як встановлення комп'ютерів та програм, які б дозволяли прискорювати ведення традиційних ручних облікових операцій. Але комп'ютерна система - це система з позитивним зворотнім зв'язком. Вона здатна не тільки підвищити продуктивність праці облікового персоналу, але й бути визначним фактором, що покращує організацію роботи підприємства.

Сучасне законодавство України не приділяє належної уваги використанню обчислювальної техніки в сфері бухгалтерського обліку. Проте Закони України "Про інформацію", "Про захист інформації в автоматизованих системах", "Про авторське право і суміжні права", а також "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", містять мінімально необхідну юридичну базу для ведення бухгалтерського обліку за допомогою комп'ютерної техніки. Зазначені нормативні акти встановлюють базові вимоги до застосування обчислювальної техніки та визначають правовий статус програмного забезпечення, хоча багато моментів юридично не закріплені в законодавстві. З одного боку це добре, оскільки надає великі можливості для удосконалення облікової системи. З іншого боку, це створює широкий простір

для помилкових рішень [117, с.15].

На складання звітності в умовах ведення паперового обліку витрачається досить багато часу. Саме тому підприємці часто не можуть своєчасно отримати звіти, які є основними носіями інформації для прийняття управлінських рішень, на їх отримання витрачається значна кількість часу та зусиль облікових працівників. Автоматизований облік відкрив перед бухгалтерами та керівниками доволі широкі можливості щодо оперативності та якості складання звітності. Вся звітність, яка надається користувачам при використанні комп'ютерних програм бухгалтерського обліку, умовно може бути поділена на три класи : зовнішня (регламентована) звітність; системні внутрішні звіти; нестандартні звіти [16, с.20].

Послідовність основних етапів неавтоматизованого облікового процесу в загальних рисах співпадає з основними етапами комп'ютеризованого обліку. До основних етапів в умовах використання комп'ютерної техніки належать: збір, підготовка, реєстрація та введення даних з подальшим записом на машині-носії інформації, комп'ютерна обробка і групування облікових записів, формування і отримання звітної, контрольної та довідкової інформації. Помилковою видається думка, що комп'ютерні облікові та експертні системи здатні перебрати на себе більшість інтелектуального навантаження, яке припадає на кожного спеціаліста, який приймає управлінські рішення. Комп'ютерні системи також повністю не звільняють користувачів від ручних операцій. В першу чергу спеціалісти з фінансового обліку, які працюють в електронному середовищі, повинні виконувати такі функції [99, с.57]:

- забезпечувати своєчасне збирання і введення необхідних даних у пам'ять комп'ютера;
- керувати процесом обробки даних, удосконалювати алгоритми і налагоджувати змінні параметри процесу обробки;
- утримувати в адекватному стані нормативно-довідкову частину інформаційної бази;
- виконувати функції поточного контролю і аналізу інформації,

виправляти помилки у внутрішньомашинній інформаційній базі, а також запобігати виникненню помилок внаслідок технічних та експлуатаційних порушень;

- організовувати та виконувати операції щодо своєчасного формування фінансової звітності, її якісного відображення на папері;
- забезпечувати зберігання інформації за попередні періоди і захист даних від несанкціонованого доступу.

Процес збору облікової інформації в комп'ютеризованих системах включає не тільки традиційні способи збору і підготовки первинних документів, але й передачу електронних форм первинної інформації засобами комп'ютерного зв'язку (джерелами надходження інформації виступають банки, страхові компанії, підприємства-партнери, власні філії, представництва, віддалені структурні підрозділи). Введення даних в пам'ять комп'ютера для подальшої обробки здійснюється декількома способами: ручне введення, сканування уніфікованих форм первинних документів з допомогою спеціальних технічних прийомів, використання інших технічних засобів вводу [99, с 58].

Сучасні комп'ютерні і технічні засоби дозволяють організовувати і здійснювати ефективний стратегічний і оперативний аналіз фінансового стану підприємства, поєднувати підсумки обробки облікової, маркетингової та іншої інформації, використовувати складні економіко-математичні методи і моделі. Серед багатьох програмних розробок, які використовуються у фінансово-економічній сфері, функції аналізу фінансового стану з автоматичним розрахунком показників присутні лише в деяких потужних фінансових системах. В інших випадках стратегічний, ретроспективний і оперативний аналіз виконується спеціалістами аналітиками або вручну, або з допомогою окремих програмних засобів. Часто аналітичні програми, у тому числі й ті, які реалізують функції аналізу фінансового стану, працюють повністю автономно від облікових програм. Це означає, що зв'язок між обліком і аналізом фінансового стану на рівні даних і алгоритмів повністю відсутній. Проблема полягає у тому, що існування численних операційних систем і пакетів

прикладних програм супроводжується, переважно, несумісністю їх між собою на рівні файлів [99, с.64].

Серед пакетів прикладних програм слід виділити табличні електронні процесори (електронні таблиці), які призначені для автоматизованої обробки даних, представлених у табличній формі. Від часу, коли персональний комп'ютер перестали сприймати лише як дорогу іграшку, тривають спроби створити якнайліпшу і потужнішу програму для бухгалтерського обліку. Сьогодні на ринку програмних продуктів є декілька десятків (якщо не сотень) пакетів програм для бухгалтерського обліку, проте кожного року декілька фірм заявляють про випуск нової програми, яка, з їх слів, є потужнішою, "розумнішою" і перевершує усі відомі [16, с.13].

Якими б важливими не були довідники, журнали, документи, та все ж кінцевою метою ведення обліку є складання звітів. Намагання створити винятково повні довідники зі зручним розподілом елементів на групи, акуратне ведення документів були б марними, якби унаслідок цього не можна було отримати різноманітні бухгалтерські звіти. За принципом створення і наповнення довідкової бази, введення даних на підставі первинних документів, і після цього одержання потрібних звітів побудовані практично всі програми бухгалтерського обліку. До комплекту типової конфігурації 1С належить набір регламентованих звітів. Це, передусім, податкові і бухгалтерські звіти, призначені для подання податковим органам, а також звіти, призначені для подання до різних фондів. Список звітів доволі великий і складається з двох розділів: бухгалтерська звітність і податкова звітність (як було зазначено вище). Бухгалтерських звітів усього п'ять, а різноманітних податкових звітів - 25.

Стандартні бухгалтерські звіти дозволяють здійснювати аналіз накопиченої інформації як для вирішення поточних облікових завдань, так і з метою ухвалення рішень з оперативного управління підприємством.

Розібравшись із загальним підходом до накопичення та використання облікової інформації, визначимо основні процедури, які передують формуванню річної фінансової звітності при застосуванні інформаційної бази:

- технологічний аналіз бухгалтерського обліку: аналіз робочого плану рахунків; аналіз бухгалтерських підсумків; аналіз бухгалтерських проведення; аналіз рахунків, що підлягають закриттю наприкінці звітного періоду.

- визначення фінансових результатів;

- розрахунок списання витрат з податку на прибуток.

При проведенні фінансового аналізу підприємства, який базується на даних бухгалтерської звітності, необхідно враховувати концепції зворотнього зв'язку, коригувати і уточнювати формалізовані етапи аналізу фінансового стану, створювати нові моделі і програми обробки оперативного аналізу економічної інформації, широко використовувати прийоми і методи спеціальних економічних, математичних та інших наук. Основна увага повинна приділятися визначенню відхилень фактичних даних від індикативних (прогнозних) оцінок, які виникають як підсумок поєднання експертних розрахунків з результатами автоматизованої обробки даних за попередні періоди, використанням алгоритмів і методик порівняння та моделювання ситуацій. Створення ефективної системи економічного і фінансового аналізу на підприємствах залежить в основному від грошових, трудових та інших затрат на здійснення обліку, контролю і аналізу та результативності проведення цих робіт. Часто відіграють велику роль суб'єктивні фактори, що впливають на сприйняття і ступінь довіри до інформації, яка утворюється в процесі аналізу. Тому спеціалісти повинні звертати увагу не тільки на точність і ґрунтовність аналітичних висновків, але й на зручність сприйняття, поєднання різних способів наглядного відображення цифрових і текстових даних, наявність документального обґрунтування, доказовість і логічність висновків.

Сьогодні існує значна кількість програмного забезпечення для автоматизованої обробки даних бухгалтерського обліку, створеного як на Україні так і за кордоном. На ринку представлено багато розробок - від простих, призначених для вирішення локальних задач, до великих комплексів взаємопов'язаних програм, що охоплюють всі ділянки обліку. Однак комп'ютерні програми створюються не тільки для ведення обліку, а й для

аналізу фінансового стану підприємства. Існуючі в дійсний час комп'ютерні технології дозволяють підвищити оперативність, вірогідність, інформативність аналітичної роботи. Кількість таких програмних продуктів незначна.

Перехід до комп'ютерного проведення аналізу ставить перед підприємством проблему вибору спеціалізованих програмних пакетів, що повною мірою можуть забезпечити рішення комплексів задач по управлінню фінансами підприємства, у тому числі й з аналізу фінансового стану. Зараз на ринку представлені програмні продукти, що реалізують ту чи іншу методику фінансово-економічного аналізу.

Основною вихідною інформацією для аналізу служать дані місячної, квартальної чи річної бухгалтерської звітності. Показники аналізуються як за звітний період, так і в динаміці. Результати аналізу автоматично перераховуються у будь-який вид валют, за умови занесення курсу їхніх змін стосовно основної валюти. У програмі передбачене порівняння розрахованих показників із зазначеннями, що рекомендуються, що набудовуються для різних галузей діяльності. У програмі в текстовому виді формується висновок з фінансового стану підприємства, що характеризує його ділову активність і надійність на основі аналізу динаміки. Дані з програми експортуються в MS Excel і MS Word для створення довільних форм звітності і для доопрацювання створених звітів.

Безсумнівною перевагою такого підходу є повний облік методики проведення аналізу на підприємстві, доступність технології електронних таблиць для звичайних користувачів, можливість оперативного одержання модифікованих аналітичних таблиць за запитом користувача. В будь-якому випадку програма повинна полегшити роботу бухгалтера, а не навпаки. Вона не повинна бути інструментом для постійної творчості, а закінченим продуктом.

Автоматизований облік відкрив перед обліковцями та керівниками доволі широкі можливості щодо оперативності та якості складання звітності. При використанні комп'ютерних програм уся звітність, яка надається користувачам, умовно поділяється на три групи:

1) системні внутрішні звіти, до яких входять оборотно-сальдова відомість, шахова відомість, обороти за рахунками, інші вбудовані звіти;

2) зовнішні (регламентовані) звіти – фінансова, податкова, статистична та галузева звітності;

3) нестандартні звіти – це інформація про: кількість запасів на складах, заборгованість перед бюджетом, залишки за банківськими рахунками, стан розрахунків з дебіторами і кредиторами підприємства [117, с. 177].

Список усіх звітів у програмі «1С: Підприємство 8.2» ПрАТ «Запоріжжкокс» конфігурація «Бухгалтерський облік для України», знаходиться в робочому вікні комп'ютерної програми «1С:Підприємство» меню «Звіти». Інший спосіб відкрити список звітів – вибрати в меню «Операції» команду «Звіти». При цьому відкривається вікно запитів, представлене на рис. 2.4.

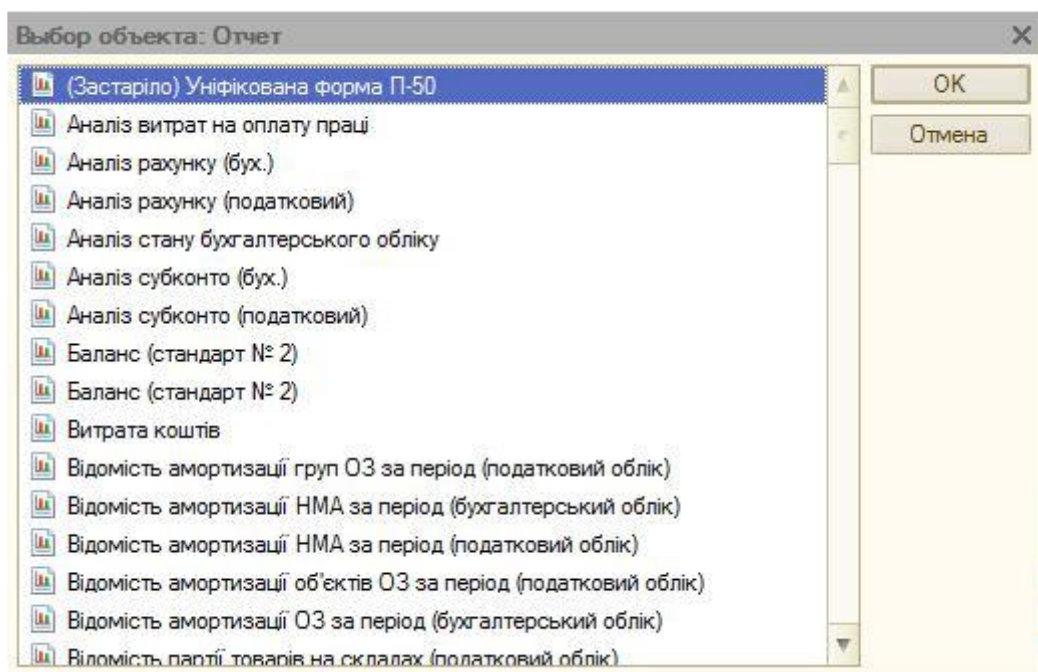


Рис. 2.4. Екранна форма об'єктів Звіти у програмі «1С: Бухгалтерія для України 8.2» ПрАТ «Запоріжжкокс»

Найбільш універсальними та гнучкими є системні внутрішні звіти, які допомагають бухгалтерам перевірити правильність ведення обліку, відшукати ймовірні помилки. Вони створені таким чином, щоб користувач вже на етапі формування звіту зміг підібрати саме ту інформацію, що йому необхідна.

Гнучкість, як правило, досягається за рахунок великої кількості різноманітних полів, використовуваних у діалогових вікнах звітів.

Це такі поля, як «Дата здійснення операції», «Номер документа», «Текстовий зміст операції», «Сума» тощо. Стандартні звіти займають верхню частину меню «Звіти». Серед них є два звіти, назви яких починаються зі слова «Картка» («Картка рахунку», «Картка субконто»).

Такі звіти містять проводки, відібрані по обраних умовах. Їх формування відбудеться за будь-якого варіанта розробленого бухгалтером робочого плану рахунків, внутрішніх стандартів кодування й облікової політики. Ця особливість породжується самим механізмом формування таких звітів, що мають жорсткі правила введення значень, обмежених кількістю параметрів, за якими программа здійснює підбір даних у відповідній базі, в якій заздалегідь відомо, що ці параметри існують. Труднощі у бухгалтерів виникають, як правило, не від обмеженості звітів, а від їх кількості. Однак для забезпечення перевірки правильності ведення обліку й оцінки майнового стану підприємства достатньо двох системних внутрішніх звітів: «Книга обліку господарських операцій» і «Оборотно-сальдовий баланс».

Щоб сформуванати оборотно-сальдову відомість, потрібно в меню «Звіти» вибрати команду «Оборотно-сальдова відомість». Відкриється діалогове вікно, яке представлено на рис. 2.5.

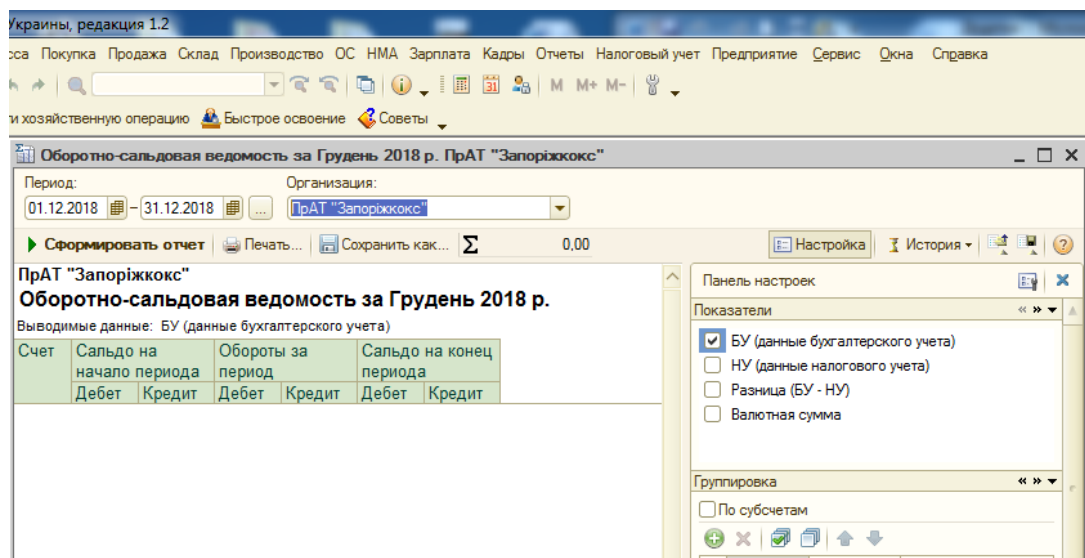


Рис. 2.5. Діалогове вікно звіту Оборотно-сальдова відомість у

програмі «1С: Бухгалтерія для України 8.2» ПрАТ «Запоріжжкокс»

Оборотно-сальдова відомість дозволяє одержати інформацію з оборотів, а також по початковим і кінцевим залишкам усіх рахунків, для яких ці величини мають ненульові значення. Як видно з рис. 2.5, включаючи прапорці «Деталізація по субрахунках» і «Дані по валютах», можна одержати у відомості додаткову інформацію із субрахунків і по валютах.

Якщо включити прапорець «Розгорнуте сальдо», то у вікні з'являється додаткова вкладка з тією ж назвою. Фрагмент цієї вкладки показаний на рис. 2.6.

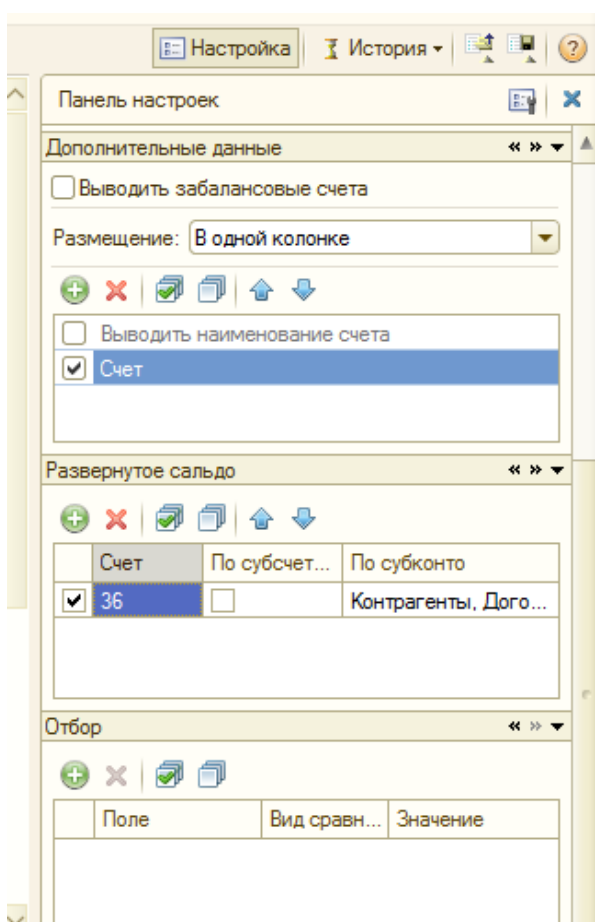


Рис. 2.6. Фрагмент вкладки Розгорнуте сальдо у програмі «1С: Бухгалтерія для України 8.2» ПрАТ «Запоріжжкокс»

Далі бухгалтер ПрАТ «Запоріжжкокс» формує оборотно-сальдову відомість. Для активно-пасивних рахунків визначає розгорнуте сальдо, вставляє у таблицю на вкладці «Розгорнуте сальдо» рахунків 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» і 37 «Розрахунки з іншими дебіторами» з

атрибутами, показаними на рис. 2.6, і аналізує отриманий звіт.

Нестандартні звіти, це звіти, що вже налаштовані на рішення досить вузького завдання одержання підсумків. До цієї групи належать звіти, які є засобом для проведення оперативного аналізу, наприклад, щоденний звіт про оприбуткування грошових коштів і напрямки їх використання. Такий звіт не може бути заздалегідь передбачений розробниками, відповідно, його неможливо безпосередньо отримати штатними засобами програми. Тому діалогові форми цих звітів, як правило, містять лише найнеобхідніші поля.

У групу регламентованих входять звіти, які підприємство формує для подання державним органам, інвесторам, кредиторам тощо. Під ними розуміють можливість автоматичного отримання у програмах звітів для податкової інспекції, позабюджетних фондів, різноманітних довідок, фінансових звітів. Існують також види звітів, які не входять до основних форм бухгалтерської звітності й регламентовані лише для деяких підприємств. Це так звані специфічні звіти. До цієї групи можна віднести консолідовану звітність (для холдінгових компаній, які мають у своєму складі дочірні підприємства) та звітність за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (для спільних підприємств і підприємств з іноземними інвестиціями). Комп'ютерні програми бухгалтерського обліку дають можливість ефективно створювати такі види звітності шляхом допрограмування [16, с. 179].

Розглянемо порядок формування регламентованих звітів у програмі «1С:Підприємство 8.2» конфігурація «Бухгалтерський облік для України» ПрАТ «Запоріжжкокс». Перш ніж починати формування регламентованих звітів, бухгалтер перевіряє, чи зазначена назва папки для збережених звітів у довіднику Фірми. Щоб відкрити список регламентованих звітів у програмі «1С:Підприємство 8.2» конфігурація «Бухгалтерський облік для України» ПрАТ «Запоріжжкокс», потрібно вибрати у меню «Звіти» команду «Регламентовані звіти». Відкриється діалогове вікно, представлене на рис. 2.7.

Як видно з рис. 2.7, всі звіти групуються за кварталами. Конкретну групу звітів можна вибрати зі списку Груп звітів, розташованого у верхній частині

діалогового вікна.

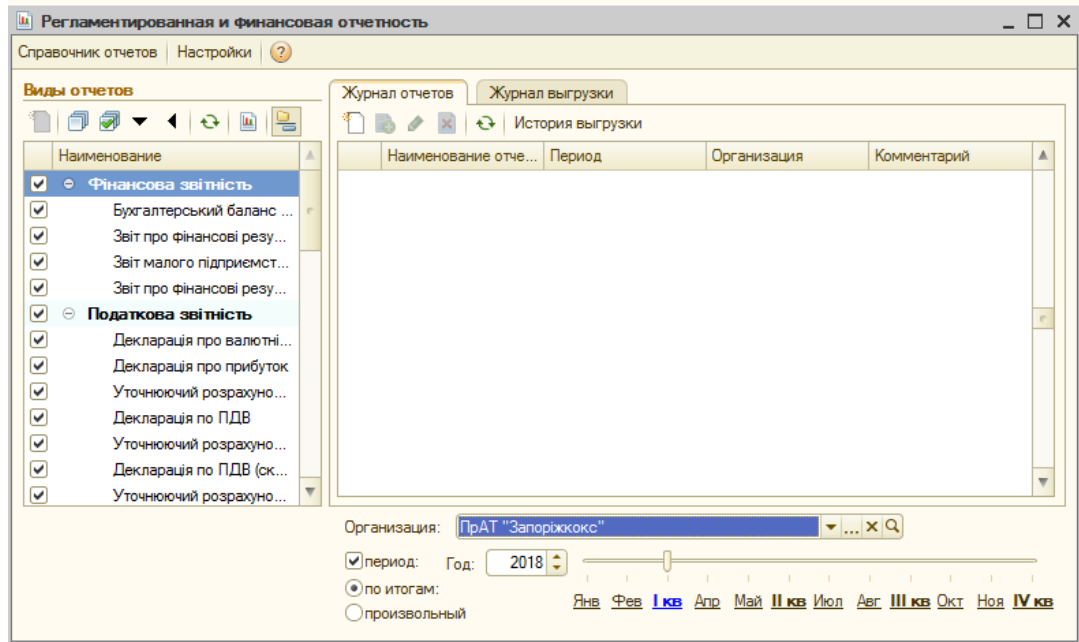


Рис. 2.7. Діалогове вікно регламентованих звітів у програмі «1С: Бухгалтерія для України 8.2» ПрАТ «Запоріжжкокс»

Розглянемо формування регламентованого звіту на прикладі звіту «Звіт про власний капітал». Для цього необхідно вибрати у списку звітів (рис. 2.8) цей звіт і натиснути кнопку «Відкрити».

Стаття	Код	Статутний капітал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капітал	Інший додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Рис. 2.8. Регламентований Звіт про власний капітал у програмі «1С:

Бухгалтерія для України 8.2» ПрАТ «Запоріжжкокс»

Таким чином, автоматизація процесу складання фінансової звітності підприємства з використанням комп'ютерних облікових програм забезпечує своєчасне формування достовірної звітності, яка відповідає всім вимогам, ґрунтується на реально виконаних на підприємстві господарських операціях, зменшує витрати часу на її підготовку, забезпечує взаємоузгодженість показників різних форм річної фінансової звітності та автоматизований контроль за розрахунком цих показників, проте вимагає від облікових працівників підприємства більш ґрунтовних знань та підвищеної уважності.

Висновки за розділом 2

Правові основи з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, а також Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку НП(С)БО. Норми цього Закону та НП(С)БО застосовуються до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Державне регулювання фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил складання фінансової звітності, які є обов’язковими для всіх підприємств.

Основною формою звітності є Баланс (Звіт про фінансовий стан), який відображає активи підприємства, його зобов’язання та власний капітал на певну дату. У системі бухгалтерської звітності Баланс посідає центральне місце. Завдяки йому можна визначити склад і структуру активів підприємства, ліквідність і оборотність коштів, наявність власного капіталу й зобов’язань,

стан і динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості.

Складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Запоріжжкокс» здійснюється у певній послідовності: обробка первинних документів, що фіксують господарські операції; складання журналів та відомостей на основі відповідних первинних документів; взаємоперевірка записів кореспондуючих рахунків у відомостях і журналах; перенесення записів з журналів у Головну книгу; складання оборотної відомості на основі головної книги; заповнення бухгалтерського балансу методом переносу залишків за рахунками на відповідні статті балансу.

Важливим для проведення аналізу фінансового стану підприємства також є Звіт про фінансові результати підприємства (Звіт про сукупний дохід), який містить інформацію про отримані доходи, здійснені витрати та фінансові результати підприємства. Звіт про рух грошових коштів включає інформацію про грошові кошти підприємства за звітний період. Звіт про власний капітал складається з метою виявлення змін в складі власного капіталу підприємства за звітний період. Інформація, яка не вказана в даних звітах, але є досить важливою для розкриття фінансового стану підприємства наводиться в Примітках до річної звітності.

Зміст, структуру, форму і методику складання звіту про власний капітал визначено Національним П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 р. № 73 та наказом Міністерства фінансів України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності" від 28.03.2013 р. № 433. Звіт про власний капітал - це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Застосування сучасних досягнень у сфері інформаційних технологій для управління бізнесом сприяє забезпеченню своєчасності і повноти інформації про керовані процеси, дає можливість проведення більш глибоко аналізу, моделювання процесів і прогнозування їх розвитку. Бухгалтерський облік є

інформаційною базою, на основі якої приймаються найважливіші управлінські рішення керівництвом організації, що є внутрішніми користувачами інформації, і здійснюється оцінка діяльності підприємства зовнішніми користувачами, такими як державні контролюючі органи, акціонери, інвестори, кредитори та ін..

Автоматизація бухгалтерського обліку на ПрАТ «Запоріжжкокс» має низку переваг перед традиційним способом ведення бухгалтерського обліку. Бухгалтерські інформаційні системи дають змогу підвищити продуктивність праці співробітників бухгалтерії, знизити вплив «людського фактора», підвищити швидкість складання звітів і ведення документації, дають можливість паралельного ведення обліку в декількох стандартах.

Впровадження інформаційних систем і технологій у роботу бухгалтерії дає змогу заощадити час і сили за рахунок автоматизації рутинних операцій, знайти арифметичні помилки в обліку і звітності, а також оцінити поточне фінансове становище підприємства і його перспективи.

Зроблено висновок, що інформація, що фінансова звітність це - інструмент для об'єктивної та достовірної оцінки фінансово-майнового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства. Удосконалення принципів складання, змісту форм фінансової звітності, можливість додаткового розкриття інформації забезпечить підвищення її інформативності та значення.

РОЗДІЛ 3

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Аналіз майнового стану підприємства

Економічна ситуація в Україні характеризується високими інфляційними і кризовими тенденціями, купівельна здатність національної грошової одиниці знижується швидшими темпами, аніж відбувається приріст вкладеного капіталу. Нестабільність на фінансових та інвестиційних ринках, що спостерігається як в Україні так і за кордоном, ставить інвесторів перед складним вибором напрямків вкладення вільних інвестиційних ресурсів та прийняття вірних економічних рішень. Різке коливання валютних курсів також зумовлює обмеженість залучення інвестицій в економіку України, оскільки крім високих темпів інфляції та податкового тиску притаманним є також валютний ризик. В таких умовах як управління господарською діяльністю підприємства так і прийняття рішень користувачами фінансової звітності неможливе без адекватного інформаційного забезпечення, у зв'язку з чим, зростає значення бухгалтерського обліку та фінансової звітності як інформаційної системи, що повинна забезпечувати прийняття ефективних рішень.

Фінансову звітність як основу інформаційної системи управління економічними процесами визначають також Янчева Л. та Чернігова І. [118, с. 57].

Як зазначає Валуєв Б.І.: “Не можна розглядати облік як функцію управління, він повинен визначатися як інформаційна система, що на виході забезпечує відповідним чином упорядкованою інформацією для управління економічними процесами підприємства” [14, с. 26].

Розглядаючи фінансову звітність як інформаційну систему, що забезпечує

прийняття рішень, необхідно враховувати й те, що її показники не забезпечують абсолютну точність даних про господарську діяльність підприємства, оскільки базуються на професійних судженнях і припущеннях, різних облікових оцінках, суттєвості тощо. Тому приймаючи рішення, користувачі повинні усвідомлювати, що показники фінансової звітності як інформаційна основа для економічного аналізу, визначають лише напрямки і тенденції розвитку об'єктів дослідження, що можуть бути використані для обґрунтування і прийняття рішень.

Однак, розглядати бухгалтерський облік та фінансову звітність як основу інформаційної системи, що забезпечує прийняття рішень користувачами, неможливо без визначення місця, ролі та важливості економічного аналізу показників фінансової звітності.

З цього приводу, Олійник О.В. зазначає, що економічний аналіз займає проміжне місце між збором інформації та прийняттям управлінських рішень, тому його комплексність, глибина й ефективність багато в чому залежать від обсягу і якості інформації, що використовується [64, с. 57].

На думку Лазаришиної І.Д. [49, с. 113-118], зростання функціональної якості економічного аналізу в умовах перехідної економіки визначається дотриманням якісних характеристик корисності аналітичної інформації, таких як суттєвість, достовірність, релевантність, репрезентативність (повне розкриття), прозорість. На концептуальних засадах корисності слід базувати теорію, методологію та практику економічного аналізу [50, с. 32-37].

Цікавою є думка проф. Малюги Н.М. [56, с. 39], яка стверджує, що кожна господарська операція як наслідок управлінського рішення, має не просто знайти відображення на відповідних рахунках, а й бути проаналізована з точки зору раціональності, оскільки суб'єкт господарювання несе відповідальність за прийняте рішення, за понесені витрати, за отримані прибутки й результати. А тому дискусії між вченими відбуваються часто на тему: чи включається економічний аналіз до сфери бухгалтерського обліку?

Як показує досвід Болгарії [1, с. 238], згідно з їх теорією, бухгалтерський

облік визначається як специфічна форма економічного аналізу, яка постійно удосконалює синтез та аналіз даних вартості фірми, де незалежно і першочергово відображаються (зводяться) вихідні дані, в результаті чого здійснюється їх обробка (систематизація), обчислення агрегатних економічних показників або подальша інтерпретація (роз'яснення) змісту синтезованих звітів крізь облікові вимірники.

У наших дослідженнях, ми використовуємо подібний підхід, визначаючи економічний аналіз як складову бухгалтерського обліку в частині аналізу фінансової звітності та розглядаємо його як аналітичну складову інформаційного забезпечення прийняття рішень користувачами фінансової звітності.

Бухгалтерський облік та фінансову звітність підприємства як інформаційну систему, визначає також Пушкар М.С., зазначаючи, що мета обліку полягає не в технології обробки даних і отриманні показників для стандартної звітності, а в інформаційному моделюванні тих явищ і процесів, що відбуваються при функціонуванні підприємства та встановлення тенденцій і закономірностей його розвитку [86, с. 89].

Бухгалтерський облік як основну складову інформаційної системи підприємства для прийняття управлінських рішень визначає також Шигун М.М., визначаючи моделювання процесу бухгалтерського обліку як основу удосконалення системи управління підприємством, що є виключно актуальним для сучасного періоду [114, с. 14].

Можна підсумувати, що бухгалтерський облік та фінансова звітність розглядаються вченими як інформаційна система, що задовольняє потреби користувачів у процесі прийняття рішень на мікрорівні, а економічний аналіз забезпечує їх аналітичне обґрунтування, базуючись на аналізі показників фінансової звітності.

Деталізована оцінка фінансового стану підприємства починається з аналізу балансу, що дає можливість оцінити наявність, розміщення й джерела формування активів.

Безпосередньо з балансу можна одержати ряд найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. До них належать:

- загальна вартість майна підприємства;
- вартість іммобілізованих активів, тобто основних коштів й інших необоротних активів;
- вартість оборотних (мобільних) коштів;
- вартість матеріальних оборотних коштів;
- величина дебіторської заборгованості (включаючи аванси, видані постачальникам і підрядникам);
- сума коштів (включаючи цінні папери й короткострокові фінансові вкладення);
- сума власного капіталу;
- величина позикового капіталу;
- величина довгострокових кредитів і позик, призначених, як правило, для формування основних коштів й інших необоротних активів;
- величина кредиторської заборгованості [39, с.79].

Горизонтальний, або динамічний, аналіз цих показників дозволяє встановити їхні абсолютні збільшення й темпи росту, що важливо для характеристики фінансового стану підприємства.

Не менше значення для оцінки фінансового стану має й вертикальний, структурний, аналіз активу й пасиву балансу, що дає найбільш загальне подання про якісні зміни в структурі коштів й їхніх джерел, а також про динамік цих змін.

Аналіз балансу починають зі встановлення зміни валюти балансу за період, що аналізується. Для цього порівнюється валюта за звітний і попередній період. Валюта балансу відображає орієнтовну облікову оцінку суми коштів, які є в розпорядженні підприємства [63, с.112].

Нами проведено аналіз складу, структури та динаміки майна ПрАТ «Запоріжжкокс», результати якого наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Структура та динаміка майна за складом і розміщенням ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016-2018 рр., тис.грн

Показник	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхилення 2018 р. (+; -) у відсотках (%)				Темп змін у 2018 році до, %	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	від 2016 р.		від 2017 р.		2016 р.	2017 р.
							сумі, тис.грн	у структурі, в.п.	сумі, тис.грн	у структурі, в.п.		
1. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ												
1.1. Нематеріальні активи	2554,0	0,2	2415,0	0,1	3855,0	0,2	1301,0	0,0	1440,0	0,1	150,9	159,6
1.2.Незавершене будівництво	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Залишкова вартість основних засобів	960599,0	57,8	1035285,0	32,4	957949,0	41,4	-2650,0	-16,5	-77336,0	8,9	99,7	92,5
1.4. Довгострокові біологічні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5.Довгострокові фінансові інвестиції	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6. Довгострокова дебіторська заборгованість		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.7. Відстрочені податкові активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.8. Інші необоротні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
УСЬОГО	963153,0	58,0	1037700,0	32,5	961804,0	41,5	-1349,0	-16,5	-75896,0	9,0	99,9	92,7

Продовж. табл. 3.1

Показник	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхилення 2018 р. (+; -) у відсотках (%)				Темп змін у 2018 році до, %	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	від 2016 р.		від 2017 р.		2016 р.	2017 р.
							сумі, тис.грн	у структурі, в.п.	сумі, тис.грн	у структурі, в.п.		
2. ОБОРОТНІ АКТИВИ												
2.1.Запаси	159395,0	9,6	102665,0	3,2	203842,0	8,8	44447,0	-0,8	101177,0	5,6	127,9	198,6
2.2.Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	798,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-798,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Дебіторська заборгованість за розрахунками	519823,0	31,3	2030004,0	63,6	1129648,0	48,8	609825,0	17,5	-900356,0	-14,8	У 2,2 рази	55,6
2.4. Інша поточна дебіторська заборгованість	1596,0	0,1	3895,0	0,1	753,0	0,0	-843,0	-0,1	-3142,0	-0,1	47,2	19,3
2.3.Поточні фінансові інвестиції	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.Грошові кошти та їх еквіваленти	15033,0	0,9	17284,0	0,5	16958,0	0,7	1925,0	-0,2	-326,0	0,2	112,8	98,1
2.5.Інші оборотні активи	749,0	0,0	453,0	0,0	3610,0	0,2	2861,0	0,1	3157,0	0,1	У 4,8 рази	У 7,9 разів
УСЬОГО	697394,0	42,0	2154301,0	67,5	1354811,0	58,5	657417,0	16,5	-799490,0	-9,0	194,3	62,9
3. Витрати майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
УСЬОГО:	697394,0	42,0	2154301,0	67,5	1354811,0	58,5	657417,0	16,5	-799490,0	-9,0	194,3	62,9
Разом майна:	1660547,0	100,0	3192001,0	100,0	2316615,0	100,0	656068,0	0,0	-875386,0	0,0	139,5	72,6

На основі структури змін в активі та пасиві можна зробити висновки про те, які джерела в основному забезпечували надходження нових коштів і в які активи вони були інвестовані.

Майно ПрАТ «Запоріжжкокс» на кінець 2018 року становить 2316615 тис.грн, що на 656068 тис.грн або на 39,5% більше показника 2016 року, та на 875386 тис. грн., або на 27,4 % менше, ніж у 2017 році.

Здійснивши аналіз складу і розміщення активів ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016-2018 роки можна зробити висновки, що необоротні активи становлять 11,8% у загальній вартості майна підприємства, але їх частка має тенденцію до зменшення.

За абсолютною сумою необоротні активи зменшились на 1349 тис.грн або на 16,5 % в порівнянні з 2016 роком та зменшились на 75896 тис. грн або на 9,0% в порівнянні з 2017 роком.

Оборотні активи в цілому зросли на 657417 тис.грн, або на 16,5% проти 2016 року та на 799490 тис.грн., або на 9,0% проти 2017 року. У 2018 році залишки запасів в порівнянні з 2016 роком збільшились на 44447 тис. грн, або на 27,9%, а у порівнянні з 2017 роком - збільшились на 101177 тис. грн., або на 98,6%.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2018 році становила 1129648 тис. грн, що більше показника 2016 року на 609825 тис. грн та менше показника 2017 року на 900356 тис. грн, або на 14,8%. Накопичення дебіторської заборгованості збільшує валюту балансу в цілому. Однак і сприяє відволіканню коштів з обороту. Тому таку динаміку оцінити однозначно не можна.

Позитивно необхідно оцінити зменшення грошових коштів та їх еквівалентів - на 1925 тис. грн, або на 0,2% проти 2016 року.

Таким чином, загальні зміни у структурі та динаміці статей активів підприємства за складом та розміщенням можна оцінити позитивно.

Важливою характеристикою майна підприємства є аналіз джерел формування активів.

Таблиця 3.2

Структура та динаміка майна за джерелами утворення ПрАТ «Запоріжкокс» за 2016 -2018 рр., тис. грн

Показник	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхилення (+,-) 2018 р.				Темп змін у 2018 році до, %	
	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %	від 2016 р.		від 2017 р.		2016	2017
							сумі, тис.грн.	у структурі, в.п.	сумі, тис.грн.	у структурі, в.п.		
1. Власний капітал												
1.1.Статутний капітал	1193,0	0,1	1193,0	0,0	1193,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,00	100,00
1.2.Пайовий капітал	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.Додатковий вкладений капітал	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Інший додатковий капітал	369408,0	22,2	431558,0	13,5	405729,0	17,5	36321,0	-4,7	-25829,0	4,0	109,83	94,01
1.5.Резервний капітал	12366,0	0,7	12366,0	0,4	12366,0	0,5	0,0	-0,2	0,0	0,1	100,00	100,00
1.6.Нерозподілений прибуток	518274,0	31,2	633463,0	19,8	913058,0	39,4	394784,0	8,2	279595,0	19,6	176,17	144,14
(непокритий збиток)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6.Неоплачений капітал			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.7. Вилучений капітал	-25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0
УСЬОГО:	901216,0	54,3	1078580,0	33,8	1332346,0	57,5	431130,0	3,2	253766,0	23,7	147,84	123,53
2. Зобов'язання												
2.1.Запечечення наступних витрат та платежів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Довгострокові зобов'язання	149805	9,0	174848	5,5	170080	7,3	20275	-1,7	-4768	1,9	113,53	97,27

Продовж. табл. 3.2

Показник	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхилення (+,-) 2018 р.				Темп змін у 2018 році до, %	
							від 2016 р.		від 2017 р.			
	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %	сумі, тис.грн.	у структурі, в.п.	сумі, тис.грн.	у структурі, в.п.	2016	2017
2.3.Поточні зобов'язання	609526	36,7	1938573	60,7	814189	35,1	204663	-1,6	-	-25,6	133,58	42,00
2.3.1. Короткострокові кредити банків та поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	0,0	17268	0,5	1615	0,1	1615	0,1	-15653	-0,5	0,0	9,35
2.3.2. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	576520	34,7	1871828	58,6	730114	31,5	153594	-3,2	-	-27,1	126,64	39,01
2.3.3. Поточні зобов'язання за розрахунками	24388	1,5	49250	1,5	82192	3,5	57804	2,1	32942	2,0	У 3,3 рази	166,89
2.3.4. Інші поточні зобов'язання	266	0,0	227	0,0	268	0,0	2	0,0	41	0,0	100,75	118,06
УСЬОГО:	759331	45,7	2113421	66,2	984269	42,5	224938	-3,2	-	-23,7	129,62	46,57
Разом:	1660547	100,0	3192001	100,0	2316615	100,0	656068	0,00	-875386	0,00	139,51	72,58

З даних табл. 3.2 можна побачити, що ПрАТ «Запоріжжкокс» має власний капіталу у 2018 році 1332346 тис. грн. або 47,8% у загальній структурі балансу, що більше показника 2016 року на 431130 тис. грн. або на 3,2% та на 253766 тис. грн, або на 23,5%.

Інший додатковий капітал у 2018 році становив 405729 тис. грн, що на 36321 тис. грн. або на 9,8% менше, ніж у 2016 році та на 25829 тис. грн, або на 5,9% менше, ніж у минулому році.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2018 році становила 730114 тис. грн, або 31,5% у загальному розмірі залученого капіталу, що на 153594 тис. грн більше ніж у 2016 році або у 26,6% та на 1141714 тис. грн., або на 60,9% більше ніж у минулому 2017 році.

Поточні зобов'язання за розрахунками у 2018 році становили 82192 тис. грн та складали 3,5% у загальній вартості джерел утворення майна, що у 3,3 рази більше ніж у 2016 році та на 66,8% більше, ніж у 2017 році. Отже, підприємство протягом останніх трьох років постійно накопичувало кредиторську заборгованість.

Інші поточні зобов'язання у 2018 році склали 268 тис. грн або 5,0% у загальній вартості джерел утворення майна. У 2018 році інші поточні зобов'язання у порівнянні з 2016 роком зросли на 2 тис. грн або на 0,75%, а у порівнянні з 2017 роком - на 41 тис. грн або на 18,1%.

Довгострокові зобов'язання підприємства у 2018 році становили 170080 тис. грн, та склали 7,3% від загальної вартості джерел утворення майна, а у порівнянні з 2017 роком скоротилися на 4768 тис. грн або 2,73%.

Отже, аналіз структури активів за джерелом формування за 2016-2018 роки дозволив встановити, що у 2018 році в порівнянні з попереднім 2017 роком спостерігається зменшення величини позикового капіталу.

3.2. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

В сучасних умовах функціонування і розвитку суб'єктів господарювання України, все частіше підприємства стикаються з проблемою втрати платоспроможності. Формування ефективних шляхів відновлення платоспроможності потребує більш ґрунтовного аналізу причин її втрати. Хоча на сьогоднішній день якість менеджменту на підприємствах значно зросла, проте дуже часто виникають певні проблеми, пов'язані зі зниженням рівня чи втратою платоспроможності, вирішити які однозначно неможливо.

Враховуючи сучасні виклики та кризовий стан економіки України, підприємствам стає все важче підтримувати стабільне функціонування і розвиток, вчасно і якісно виконувати взяті на себе економічні та фінансові зобов'язання, що неминуче призводить до банкрутства. Визнання підприємства банкрутом пов'язано з втратою мінімального рівня платоспроможності, необхідного для подальшого його функціонування. У зв'язку з цим, професійне вивчення та оцінка платоспроможності, а також розробка заходів її забезпечення стають першочерговими цілями підприємства задля забезпечення його виживання.

Існує значна кількість підходів до трактування теоретичної та практичної сутності платоспроможності підприємства. М.М.Бердар [7, с. 274] трактує платоспроможність підприємства як його здатність виконувати свої платіжні зобов'язання. На думку Г.І.Базецької [4, с. 187], платоспроможність — це спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами, або засобами, які постійно поповнюються за рахунок його діяльності. Сирота В. С. визначає платоспроможність, як можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями без ризику для поточної господарської діяльності та подальшого розвитку [94, с. 96].

Проте, на нашу думку, найбільш влучно відображає сутність

платоспроможності підприємства О.О. Непочатенко, згідно з яким платоспроможність - це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання [68, с. 365].

Отже, високий рівень платоспроможності – необхідна складова характеристики будь-якого стабільно функціонуючого суб'єкта господарювання. Саме тому зацікавленими в грамотній оцінці його стану платоспроможності будуть як керівники даного підприємства, так і його потенційні партнери. На основі даної інформації власники підприємства вивчають ефективність його діяльності та визначають шляхи подальшого розвитку, наявні партнери обґрунтовують доцільність подальшої співпраці, інвестори вираховують ризики вкладання в нього коштів, а кредитори визначають можливості та умови надання позики даному підприємству. Так згідно бачення Харченко О.С., саме платоспроможність є тією необхідною складовою, яка дозволяє зберігати рівноважний, конкурентоспроможний стан сьогодні та в перспективі, постійно реагуючи та адаптуючись до екзогенних та ендогенних чинників в актуальних ринкових умовах [108, с. 27].

Як показує дослідження, найбільш поширеним методом, що використовується користувачами для аналізу фінансової звітності, є аналіз за допомогою коефіцієнтів. Здійснюючи такий аналіз, необхідно враховувати фактори, які впливають на результати аналізу в минулому і поточному періодах, і можуть проявитися в майбутньому. Виходячи з цього, корисність коефіцієнтів залежить від вміння їх правильно інтерпретувати. Через велику кількість коефіцієнтів, які виділяються вченими у спеціалізованій літературі і розраховують на основі фінансової звітності, проведемо їх групування:

- 1) Показники ліквідності підприємства (платоспроможність);
- 2) Показники фінансової стійкості (залежність від кредиторів та інвесторів);
- 3) Показники ділової активності (оборотність активів, капіталу тощо);
- 4) Показники рентабельності (ефективність діяльності підприємства);
- 5) Показники ринкової вартості (цінні папери на фондовому ринку).

Порівняння наведених груп фінансових коефіцієнтів, що використовуються у вітчизняній та міжнародній практиці аналізу форм фінансової звітності не визначає принципової різниці. Їх видовмінність пояснюється адаптивністю до форм фінансової звітності, що використовуються відповідно до національних чи міжнародних стандартів.

Окремої уваги заслуговує порівняння значень розрахованих показників, що є основним моментом аналізу та здійснюється за різні періоди (при умові їх зіставності), у різних сферах діяльності, галузях, підприємствах, з плановими, фактичними даними або нормативними значеннями. Нормативні значення розрахункових коефіцієнтів особливо актуальні для української економіки, оскільки майже всі джерела такої інформації, в Україні, є мало достовірними.

Проблема нормативних значень для України полягає в тому, що вони запозичені із зарубіжних інформаційних джерел та використовуються як основа для прийняття рішень при аналізі показників вітчизняних підприємств. Основною перевагою такого запозичення є простота їх отримання без здійснення витрат на власні дослідження.

З високим ступенем впевненості, можна стверджувати, що такі нормативи не є адекватними специфіці діяльності національних підприємства та економіці України в цілому, а тому не придатні для формування висновків у процесі аналітичних досліджень. Щоб отримати високу надійність та впевненість у отриманих результатах аналітичних досліджень, зовнішнім користувачам рекомендується порівнювати отримані розрахункові показники не з їх нормативними значеннями, а з аналогічними показниками, що розраховані на основі показників діяльності інших досліджуваних підприємствах. Тому, на нашу думку, економічний аналіз повинен ґрунтуватися на порівнянні розрахункових фінансових показників між собою, а нормативні значення не можуть бути використані як основа для обґрунтування висновків та пропозицій в процесі оцінки фінансової звітності підприємства. Такий підхід дає можливість підвищити зіставність обліково-звітної інформації на основі аналітичної обробки показників фінансової звітності.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні засобів (актив балансу), які згруповані за ступенем їх ліквідності і розміщені у порядку зменшення їх ліквідності, із зобов'язаннями (пасив балансу), які згруповані за строками їх погашення та розміщені у порядку зростання термінів. Баланс вважають ліквідним, якщо виконуються наступні умови:

$$A1 > П1; A2 > П2; A3 > П3; A4 < П4, \quad (3.1)$$

де, $A1$ - найбільш ліквідні активи ;

$A2$ - середньоліквідні активи;

$A3$ - низьколіквідні активи;

$A4$ - важколіквідні активи;

$П1$ - поточні зобов'язання;

$П2$ - короткострокові кредити банків і позики;

$П3$ - довгострокові зобов'язання;

$П4$ - постійні пасиви.

Нами здійснено аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Запоріжжкокс». Як свідчать розрахунки табл. 3.3 підприємство забезпечене власними оборотними коштами для ведення господарської діяльності, своєчасного погашення термінових зобов'язань та забезпечення фінансової стійкості протягом 2016-2018 років.

Таблиця 3.3

Показники ліквідності балансу ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016 -2018

рр., тис. грн

Групи активу	2016 р	2017 р	2018 р	Групи пасиву	2016 р.	2017 р.	2018р.	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних		
								2016 р.	2017 р.	2018р.
A1	15033	17284	16958	П1	606462	1936272	813124	-591429	-1918988	-796166
A2	522966	2034352	1134011	П2	3064	2301	1065	519902	2032051	1132946
A3	159395	102665	203842	П3	149805	174848	170080	9590	-72183	33762
A4	963153	1037700	961804	П4	901266	1078580	1332346	61887	-40880	-370542
Баланс	1660547	3192001	2316615	Баланс	1660597	3192001	2316615	X	X	X

Крім того, виконується умова ліквідності балансу $A2 > П2$; $A3 > П3$;

протягом 2016-2018 років.

Враховуючи ліквідність активів доцільно спрогнозувати фінансовий стан підприємства на короткострокову та довгострокову перспективу. Виходячи із ступеню ліквідності та платоспроможності підприємство відносять до одного з чотирьох типів фінансової стійкості (табл. 3.4): абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, критична фінансова стійкість та кризова фінансова стійкість.

Таблиця 3.4

**Визначення типу фінансової стійкості, виходячи зі ступеня ліквідності
оборотних активів ПрАТ «Запоріжжкокс», тис. грн**

Тип стійкості	Поточний стан (на 31. 12.2018 року)	Короткотермінова перспектива	Довготермінова перспектива
Абсолютна фінансова стійкість	$A1 > П1$	$A1 > П1 + П2$	$A1 > П1 + П2 + П3$
Нормальна фінансова стійкість	$A1 + A2 > П1$ 1150969 > 813124	$A1 + A2 > П1 + П2$ 1150969 > 814189	$A1 + A2 > П1 + П2 + П3$ 1150969 > 984269
Критична фінансова стійкість	$A1 + A2 + A3 > П1$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2 + П3$
Кризовий фінансовий стан	$A1 + A2 + A3 < П1$	$A1 + A2 + A3 < П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 < П1 + П2 + П3$

Відповідно до наведеної класифікації показники діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс» станом на 31.12.2018 року відносяться до нормальної фінансової стійкості як на дату складання звітності, так і на короткострокову та довгострокову перспективу.

Щоб надати більш повну характеристику фінансового стану необхідно провести аналіз платоспроможності. Під платоспроможністю треба розуміти наявність у підприємства фінансових можливостей для регулярного і своєчасного погашення своїх боргових зобов'язань.

Аналіз платоспроможності доцільно здійснювати у широкому та вузькому плані. Для оцінки платоспроможності у широкому розумінні

використовується система показників, які мають назву коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності), значення яких наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Показники платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016 -2018
рр. (станом на кінець року)**

Показник	Оп- тим. знач.	2016 р.	2017 р.	2018р.	Відхилення (+,-) 2018 р. від:	
					2016 р.	2017 р.
Коефіцієнти:						
абсолютної ліквідності	0,25	0,025	0,009	0,021	-0,004	0,012
термінової ліквідності	0,7-0,8	0,883	1,058	1,414	0,531	0,355
загальної ліквідності	2-2,5	1,144	1,111	1,664	0,520	0,553
ліквідності запасів	-	0,262	0,053	0,250	-0,011	0,197
ліквідності коштів у розрахунках	-	0,856	0,112	0,680	-0,176	0,568
співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	1,145	8,850	1,458	0,313	-7,392
мобільності активів	>0,5	0,420	0,675	0,585	0,165	-0,090
співвідношення активів	>1	0,724	2,076	1,409	0,685	-0,667

Наведені у табл. 3.5 розрахунки свідчать про задовільний стан ліквідності та платоспроможності підприємства протягом 2016-2018 років.

Такі значення є достатніми для підприємства, проте деякі з них не відповідають оптимальним значенням. Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках підтверджує, що за рахунок дебіторської заборгованості підприємство покриває 146% зобов'язань.

Таким чином, рівень платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом 2016-2018 років є достатнім, і її рівень відповідає рекомендованим значенням. У цілому фінансовий стан оцінюється як стійкий.

Оцінка фінансового стану підприємства передбачає проведення аналізу фінансової стійкості. Першочерговим завданням аналізу фінансової стійкості є оцінка величини і структури активів та пасивів з метою встановлення рівня залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування; оптимальності структури балансу, відповідності стану активів та пасивів підприємства

завданням його фінансово-господарської діяльності.

Фінансову стійкість підприємства визначають за системою узагальнюючих та часткових показників. Узагальнюючим показником фінансової незалежності є надлишок або нестача джерел фінансування для формування запасів, який визначають як різницю між величиною джерел покриття та величиною запасів. Вартість запасів порівнюють послідовно з наявністю власного оборотного капіталу, довгостроковими зобов'язаннями та короткостроковими кредитами та позиками.

У табл. 3.6 представлено узагальнюючі показники фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжжкокс» за 2016-2018 роки.

Таблиця 3.6

**Узагальнюючі показники фінансової стійкості ПрАТ «Запоріжжкокс»
за 2016 -2018 рр. (станом на кінець року), тис. грн**

Показники	2016 р.	2017 р.	2018р.	Відхилення (+,-) 2018 р. від:	
				2016 р.	2017 р.
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів Н1	-61887	40880	370542	432429	329662
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів Н2	87918	215728	540622	452704	324894
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик для формування	90982	218029	541687	450705	323658
Запаси Н4	159395	102665	203842	44447	101177
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу для формування запасів Е1	-221282	-61785	166700	387982	228485
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування-запасів Е2	-71477	113063	336780	408257	223717
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик для формування запасів Е3	-68413	115364	337845	406258	222481
Запас стійкості фінансового стану, днів	-8,9	11,2	27,1	36,0	16,0
Надлишок (+), нестача (-) джерел фінансування на 1 грн. запасів, грн	-0,4	1,1	1,7	2,1	0,5

Станом на 31.12.2016 року підприємство мало негативне значення власного оборотного капіталу, а протягом 2017-2018 років мало позитивне значення власного оборотного капіталу для формування запасів на рівні - 40880 тис.грн у 2017 році та -370542 тис. грн у 2018 році.

Залишки запасів підприємства на 31.12.2018 року становлять 203842 тис. грн, що на 44447 тис. грн більше ніж у 2016 році та на 101177 тис. грн більше, ніж у 2017 році.

Так, протягом 2018 року спостерігався надлишок власного оборотного капіталу для формування запасів. На кінець 2018 року надлишок становив 166700 тис. грн, необхідно відмітити, що станом на кінець 2018 року спостерігалася зростання надлишку власного оборотного капіталу для формування запасів на 387982 тис. грн у порівнянні з 2016 роком та на 228485 тис. грн. у порівнянні з 2017 роком.

Відповідно до забезпеченості запасів згаданими варіантами фінансування розрізняють чотири типи фінансової стійкості:

- якщо $E1, E2, E3 > 0$ - то підприємство має абсолютну фінансову стійкість.
- якщо $E1 < 0, E2 > 0, E3 > 0$ - то підприємство має нормальну фінансову стійкість.
- якщо $E1 < 0, E2 < 0, E3 > 0$ - то підприємство має нестійке фінансове становище.
- якщо $E1 < 0, E2 < 0, E3 < 0$ - то підприємство має кризовий фінансовий стан.

За здійсненими розрахунками ПрАТ «Запоріжжкокс» у 2016 -2018 роках мало нормальний фінансовий стан, так як основні показники мають позитивні значення. За результатами дослідження ПрАТ «Запоріжжкокс» має абсолютну фінансову стійкість.

Таким чином, з огляду на значення окремих показників фінансової стійкості та їх покращення у порівнянні з минулими роками, діяльність ПрАТ «Запоріжжкокс» є абсолютно стійкою, але потребує розробки системи заходів

щодо зміцнення фінансового стану.

3.3. Напрями підвищення фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності підприємства

Сучасний етап розвитку економіки супроводжується посиленням фінансових криз, що приводить до підвищення самостійності підприємств, посилення їх економічної та юридичної відповідальності. Значно збільшується роль фінансової стійкості та платоспроможності суб'єктів господарювання, що потребує всебічного аналізу їх фінансового стану щодо наявності певного обсягу коштів суб'єктів господарювання та напрямів їх розміщення та використання.

Кожен суб'єкт господарювання здатен самостійно приймати рішення у межах чинного законодавства, однак ефективність прийнятих рішень залежатиме від своєчасності, об'єктивності та комплексності оцінювання фінансово-економічного стану суб'єкта. Платоспроможність суб'єкта господарювання як його здатність вчасно та в повному обсязі здійснювати планові платежі та зобов'язання, одночасно підтримуючи нормальний ритм своєї господарської діяльності, є однією з важливих умов його конкурентоспроможності та фінансової стабільності.

Питання платоспроможності дуже змістовно розглянуто в роботах вчених, перш за все увага приділена теоретичним засадам та чинникам впливу на рівень платоспроможності підприємства. Однак недостатньо уваги приділено саме напрямам підвищення платоспроможності суб'єктів господарювання, адже розгляд саме можливих шляхів підвищення рівня їх платоспроможності дасть можливість перетворити суб'єктів господарювання на потужну рушійну силу, яка стане поштовхом до зміцнення рівня стійкості вітчизняної економіки та розвитку країни загалом.

Всі наявні підходи науковців до визначення платоспроможності суб'єкта господарювання можна звести до таких трьох основних:

– платоспроможність – наявність власних обігових коштів та здатність

покривати збитки;

- платоспроможність – здатність суб'єкта господарювання виконувати свої зобов'язання;

- платоспроможність – важливий індикатор фінансової стійкості будь-якого суб'єкта господарювання.

Платоспроможність вважається головною умовою господарської діяльності. Вона характеризується здатністю суб'єкта здійснювати планові платежі та термінові грошові зобов'язання за рахунок наявних в нього грошей і тих грошових засобів та активів, які можуть бути легко реалізовані. До таких платоспроможних засобів суб'єкта відносяться грошові засоби, товари відвантажені, цінні папери, готова кінцева продукція, розрахунки з покупцями, а також інші активи, що можуть бути легко реалізовані. До платежів та зобов'язань відносяться заборгованість з оплати праці, короткотермінові та прострочені кредити банків, постачальників та інших кредиторів, а також першочергові платежі.

Платоспроможність суб'єкта господарювання виступає як індикатор його фінансової стійкості, що показує забезпеченість обігових активів суб'єкта господарювання довгостроковими джерелами формування. Рівень поточної платоспроможності (або неплатоспроможності) вказує на ступінь забезпеченості (чи незабезпеченості) обігових активів суб'єкта довгостроковими джерелами.

Аналіз платоспроможності проводять як зовнішні, так і внутрішні користувачі інформації. Внутрішні користувачі розраховують показники платоспроможності з метою оцінки та прогнозування діяльності підприємства на перспективу. Зовнішні користувачі аналітичної інформації, зокрема:

- банківські установи – з метою оцінки рівня кредитоспроможності підприємства;

- інвестори, ділові партнери повинні мати інформацію стосовно фінансових можливостей підприємства за умов надання йому комерційного кредиту, позик або відстрочки платежу [106, с. 58].

З-поміж багатьох різних заходів, які сприяють підвищенню платоспроможності й підтримуванню ефективної господарської діяльності, виділяють, зокрема, такі:

- зміна складу керівників підприємства та стилю управління;
- інвентаризація активів підприємства;
- оптимізація дебіторської заборгованості, зниження витрат підприємства;
- продаж незавершеного будівництва;
- обґрунтування необхідної чисельності персоналу;
- продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків товарів;
- реструктуризація боргів перетворенням короткострокової заборгованості в довгострокові позики або іпотеки;
- запровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації виробництва;
- удосконалення організації праці;
- проведення капітального ремонту, модернізації основних фондів, заміни застарілого устаткування.

Важливість платоспроможності приводить до того, що кожен суб'єкт господарювання прагне підвищити її рівень і шукає для цього відповідні напрями та шляхи щодо її зміцнення або підвищення. Цими напрямками для ПрАТ «Запоріжжкокс», на нашу думку, можуть стати такі.

1) ПрАТ «Запоріжжкокс» доцільно було б впровадити оперативне управління своїми активами як інструмент підвищення платоспроможності.

Оперативне управління розглядається нами як управління в короткостроковому періоді, тобто основна увага під час вжиття заходів оперативного управління керівництвом повинна бути спрямована на управління обіговими активами. У зв'язку з цим можуть бути виділені основні аспекти оперативного управління.

По-перше, важливою є підтримка мінімального рівня запасів, необхідних для здійснення діяльності суб'єкта господарювання. Для цього доцільним є

створення підсистеми автоматизованого контролю розміру запасів, до функцій якої повинні входити контроль руху запасів; формування відомостей по залишках; визначення критичної кількості тощо.

Велике значення під час управління запасами має оптимізація політики управління величиною запасів. Для ефективного управління запасами необхідно знайти оптимальний обсяг фінансових ресурсів, інвестованих в них, і мінімізувати загальні витрати, що пов'язані зі зберіганням та експлуатацією. В теорії управління запасами розроблено спеціальні моделі для визначення обсягу однієї партії замовлення та частоти замовлень. Закупівлі запасів великими партіями приводять до великих середньорічних запасів і великих витрат, пов'язаних зі зберіганням. Але вартість закупівель зі зменшенням розмірів партій може зростати. Крім того, підприємство може витрачати кошти на здійснення замовлень, приймання товарів, що закупаються, проходження рахунків і на інші дії, пов'язані із закупівлею кожної партії сировини. Це стимулює закуповувати товари якомога більшими партіями. Необхідно розрахувати розмір партії та кількість закуповуваних в плановий період партій, які б відповідали найменшій сумі витрат з обслуговування закупівель та зберігання запасів.

Щодо оперативного управління дебіторською заборгованістю, то тут пропонується вжиття заходів щодо поточного управління боргами споживачів суб'єкта господарювання.

Для цього можуть застосовуватися різні методи, спрямовані на зниження ризиків і підвищення поточної ліквідності боргів, такі як створення міні-клірингового відділу, застосування факторингу, вексельний кредит, страхування ризику неповернення боргу.

Також важливим є вдосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю зі здійсненням її класифікації, постійного аналізу її стану, визначенням критичного рівня без допуску наявності сумнівних боргів, посиленням контролю за станом дебіторської заборгованості.

Система управління дебіторською заборгованістю являє собою частину

загального управління оборотними активами та маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації розміру цієї заборгованості та забезпеченні її своєчасної оплати [112, с. 25]. Аналіз та методи зниження дебіторської заборгованості підприємства пропонується доповнити її співставленням з кредиторською заборгованістю.

Фінансові служби ПрАТ «Запоріжжкокс» мають постійно стежити за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості, оскільки значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і потребує залучення додаткових коштів, а перевищення кредиторської заборгованості може призвести до неплатоспроможності підприємства.

2) З метою максимізації потоків грошових коштів ПрАТ «Запоріжжкокс» доцільно розробити та впровадити певну систему взаємовідносин з контрагентами, яка б включала застосування гнучких умов та форм оплати, таких як передоплата, яка передбачає встановлення мінімальної ціни продажу; часткова передоплата, яка поєднує передоплату та продаж продукції в кредит; передача щодо реалізації, яка зберігає за продавцем право власності на реалізовану продукцію, поки він не отримає всю суму оплати за них; виставлення проміжного рахунку, який використовується за довгострокових контрактів для забезпечення регулярних потоків грошових коштів за ступенем виконання певних етапів роботи; банківська гарантія, яка означає, що банк буде відшкодовувати необхідну суму в разі невиконання боржником своїх зобов'язань; застосування гнучких цін, що можуть залежати від різних індикаторів (наприклад, від індексу інфляції чи курсу долара), така ціна використовується для захисту суб'єкта господарювання від інфляційних збитків чи збитків по курсових різницях.

Отже, управління платоспроможністю з позиції управлінського персоналу суб'єкта господарювання пов'язане з вибором оптимальної політики управління обсягом, складом і структурою обігових активів (особливо це

стосується запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів), яка дає можливість досягти прийняттого рівня платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» та підвищити рентабельність його діяльності.

3) Іншим напрямом щодо зміцнення платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» може бути оцінка його платоспроможності з урахуванням сформованих умов розрахунків. Тобто для отримання чіткішої картини щодо стану платоспроможності суб'єкта, на нашу думку, доцільно розраховувати модифікацію коефіцієнта абсолютної платоспроможності, а саме коефіцієнт покриття середньоденних платежів грошовими коштами. Сутність цього розрахунку полягає в тому, щоб визначити, яку кількість «днів платежів» покривають грошові кошти, що є у суб'єкта господарювання.

Також можна виділити напрям зміцнення миттєвої платоспроможності суб'єктів господарювання, який полягає в перегляді політики залучення позикових коштів, а саме можливості віддати перевагу довгостроковому кредитуванню замість короткострокового, що матиме свої позитивні результати.

Керівництву ПрАТ «Запоріжжкокс» доцільно здійснювати розрахунок варіанта використання довгострокового кредитування замість короткострокового, за якого зменшаться поточні зобов'язання, збільшиться термін виплати позикових коштів та відсотків за ними, а також автоматично збільшаться термін розпорядження цими коштами та власний обіговий капітал.

Таким чином, розглянуті напрями підвищення платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» охоплюють найбільш важливі складові управління платоспроможністю та дають змогу покращити їх фінансовий стан, підвищити рівень прибутковості вітчизняних суб'єктів господарювання, зміцнити їх платоспроможність, що позитивно вплине на загальний стан вітчизняної економіки.

Висновки за розділом 3

Вирішення будь-якої проблеми починається з визначення причин її настання. За результатами аналізу можна зазначити, що характерними причинами, які тягнуть за собою втрату платоспроможності, можна вважати: неприйнятно високі витрати підприємства, повна втрата попиту на продукцію даного підприємства, надмірний податковий тягар, зростання залежності від кредиторів, невиправдані, високоризикові рішення керівництва.

За результатами дослідження проведено аналіз складу, структури та динаміки майна ПрАТ «Запоріжжкокс».

Майно ПрАТ «Запоріжжкокс» на кінець 2018 року становить 2316615 тис.грн, що на 656068 тис.грн або на 39,5% більше показника 2016 року, та на 875386 тис. грн., або на 27,4 % менше, ніж у 2017 році.

Проведена оцінка фінансового стану підприємства та розраховані показники ліквідності та платоспроможності дали можливість визначити, що рівень платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом 2016-2018 років є достатнім, і її рівень відповідає рекомендованим значенням. У цілому фінансовий стан ПрАТ «Запоріжжкокс» оцінюється як нормальна фінансова стійкість.

На сучасному етапі розвитку національної економіки України, в умовах політичної кризи та політичної нестабільності важливою задачею для будь-якого підприємства постає адаптація до нових, складних і жорстких умов господарювання. Основним завданням управління підприємств є підвищення платоспроможності підприємства, а також відновлення та зміцнення рівня фінансової стійкості. При співпраці з підприємством практичного значення набуває його платоспроможність, вона дає йому можливість стабільно фінансувати власну діяльність, що відображається у забезпеченості фінансовими ресурсами та характеризує надійність фінансових відносин з іншими фізичними та юридичними особами.

Для забезпечення оптимального стану платоспроможності та підвищення її рівня на перспективу ПрАТ «Запоріжжкокс», необхідним є здійснення керівництвом ряду дій на випередження. З цією метою нами було розроблено систему забезпечення платоспроможності, яка передбачає певний порядок послідовних кроків: пошук та обробку інформації про стан платоспроможності підприємства, вибір методу оцінки, характеристики рівня платоспроможності й результатів оцінки, вибір заходів покращення рівня платоспроможності, відновлення втраченої платоспроможності та подальший моніторинг стану платоспроможності. Адже саме ці кроки є потенційними можливостями для забезпечення стабільного високого рівня платоспроможності.

Проте слід пам'ятати, що ідеальних шляхів забезпечення платоспроможності не існує, завжди існують недоліки, що не були враховані, а з часом з'являються нові виклики і загрози, які потребують свіжого погляду на їх вирішення. Специфічні причини втрати платоспроможності окремого підприємства потребують розробки заходів стабілізації розроблених саме для конкретного випадку. Внаслідок цього виникає необхідність врахування як вітчизняного, так й іноземного досвіду потенційних заходів забезпечення високого рівня платоспроможності та вироблення нових шляхів щодо вирішення зазначеного завдання.

ВИСНОВКИ

Дослідження методики складання фінансової звітності та використання її в управлінні дозволяє сформулювати наступні висновки:

1. Досліджено сутність фінансової звітності, її склад, класифікацію та основні принципи і значення відповідно до вимог міжнародних та національних стандартів як основне джерело інформації для користувачів. В результаті проведеного дослідження встановлено, що обліковий процес завершується складанням фінансової звітності про господарську діяльність підприємства. Нормативно-правові аспекти з питань складання фінансової звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність підприємств є основним джерелом інформації про майно, джерела його формування та про фінансовий стан. Ця інформація необхідна для прийняття дієвих управлінських рішень. Фінансова звітність має задовольнити потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їхніх конкретних інформаційних потреб.

Фінансова звітність підприємств України включає: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до річної фінансової звітності.

Звітним періодом складання фінансової звітності є календарний рік. Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

2. Проаналізувавши якісні характеристики, принципи підготовки та нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємства, зроблено

висновок, що досить важливим питанням у розкритті теми складання фінансової звітності на підприємствах є визначення нормативної бази, яка регулює порядок та правильність здійснення обліку. Знання та розуміння нормативних джерел дозволяє приймати вірні та законодавчо обґрунтовані рішення на підприємстві стосовно фінансової звітності.

Проаналізувавши нормативно-правову базу видно, як швидко змінюються нормативні документи, приймаються нові документи, доповнення та зміни до вже діючих та вирисовуються перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Так з дня прийняття незалежності України та до сьогодні ще не створилася стала законодавча нормативна база, як б задовольняла всі групи користувачів.

3. Охарактеризовано фінансово-господарську діяльність та постановку обліково-аналітичної роботи ПрАТ «Запоріжжкокс». Основним видом діяльності, яким займається ПрАТ «Запоріжжкокс» є виробництво коксу.

Провівши необхідні розрахунки, зроблено висновок, що чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг є основним обсяговим показником діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс», отже його зростання варто оцінити позитивно. Чистий дохід від реалізації за 2018 рік становив 4480225 тис. грн, що більше показника 2016 року на 1702229 тис. грн, або на 61,3% та більше, ніж у минулому році на 758726 тис. грн, або на 20,4%

Динаміка собівартості реалізації має також тенденцію до зростання, так, цей показник у 2018 році становив 3876634 тис. грн, що на 1128742 тис. грн. або на 41,1% більше, ніж у 2016 році та на 570306 тис. грн. або на 17,2% більше, ніж у 2017 році.

За результатами операційної діяльності підприємство у 2018 році одержало прибуток у сумі 340844 тис. грн, що на 373850 тис. грн більше показника 2016 року та на 314086 тис. грн. або у 28 разів більше розміру збитку 2017 року.

Чистий прибуток у 2018 році становив 250562 тис. грн, що на 303131 тис. грн. або у 4,6 разів більше 2016 року, та на 253576 тис. грн., або на

8,3 рази менше розміру прибутку 2017 року.

Як свідчить аналіз основних показників діяльності ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом аналізованого періоду необхідно оцінити позитивно, адже результатом його діяльності є отримання прибутку. Проведені розрахунки підтверджують тенденцію до покращення основних показників діяльності підприємства.

4. Досліджено зміст та методику складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства. Складання Балансу (звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Запоріжжкокс» здійснюється у певній послідовності: обробка первинних документів, що фіксують господарські операції; складання журналів та відомостей на основі відповідних первинних документів; взаємоперевірка записів кореспондуючих рахунків у відомостях і журналах; перенесення записів з журналів у Головну книгу; складання оборотної відомості на основі головної книги; заповнення бухгалтерського балансу методом переносу залишків за рахунками на відповідні статті балансу.

Основою для заповнення Балансу (звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Запоріжжкокс», тобто формування певної його статті, є бухгалтерські записи про залишки (сальдо) на кінець звітного періоду на синтетичних рахунках і субрахунках 1-6 класів Плану рахунків.

У діючій формі балансу № 1 «Баланс» (Звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Запоріжжкокс» згруповано за їх економічним змістом у трьох розділах активу та чотирьох розділах пасиву, які мають відповідну назву. Інформація про активи підприємства і його зобов'язання розглядається в двох аспектах – бухгалтерському і управлінському.

5. Досліджено інформаційне забезпечення і методику складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). За результатами дослідження встановлено, що метою складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. Звіт складається у тисячах гривень без десяткових знаків, окрім розділу III «Розрахунок показників прибутковості акцій», грошові показники якого

наводяться в гривнях з копійками.

Звітним періодом для складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) є квартал і календарний рік з 1 січня по 31 грудня включно. Звіт складається за оборотами номінальних рахунків. Інформація в Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) наводиться на дві дати, що надзвичайно важливо для проведення аналізу за звітний період та за відповідний попередній період.

Для визначення фінансового результату необхідно співставити доходи і витрати, які забезпечили отримання цих доходів.

Зроблено висновок, що інформація, відображена у фінансовій звітності, має надавати користувачам можливість оцінювати реальні зміни фінансового стану підприємства за звітний період.

6. Досліджено порядок формування фінансової звітності підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій.

Автоматизація бухгалтерського обліку на ПрАТ «Запоріжжюкс» має низку переваг перед традиційним способом ведення бухгалтерського обліку. Бухгалтерські інформаційні системи дають змогу підвищити продуктивність праці співробітників бухгалтерії, знизити вплив «людського фактора», підвищити швидкість складання звітів і ведення документації, дають можливість паралельного ведення обліку в декількох стандартах.

Впровадження інформаційних систем і технологій у роботу бухгалтерії дає змогу заощадити час і сили за рахунок автоматизації рутинних операцій, знайти арифметичні помилки в обліку і звітності, а також оцінити поточне фінансове становище підприємства і його перспективи.

Керівництво ПрАТ «Запоріжжюкс» за основу обрало автоматизовану форма обліку в умовах повної автоматизованої обробки всіх господарських процесів. У бухгалтерії товариства використовується бухгалтерська програма «1С: Підприємство 8.2».

При застосуванні комп'ютерної програми «1С:Підприємство 8.2» конфігурація «Бухгалтерський облік для України» бухгалтерія ПрАТ

«Запоріжжкокс» формує регламентовану внутрішню системну, нестандартну звітність, а також програмою передбачена можливість за умови володіння мовою програмування «1С» створювати власні спеціалізовані звіти, які будуть унеможливлувати виникнення помилок на проміжних етапах зведення даних первинного обліку для потреб формування звітності.

7. В процесі дослідження було визначено напрям удосконалення методики аналізу бухгалтерської фінансової звітності, зокрема, подальша розробка теоретичних основ аналізу та адаптація її у відповідності до реальних умов господарювання підприємств. За результатами аналізу можна зазначити, що характерними причинами, які тягнуть за собою втрату платоспроможності, можна вважати: неприйнятно високі витрати підприємства, повна втрата попиту на продукцію даного підприємства, надмірний податковий тягар, зростання залежності від кредиторів, не виправдані, високоризикові рішення керівництва.

За результатами дослідження проведено аналіз складу, структури та динаміки майна ПрАТ «Запоріжжкокс». Майно ПрАТ «Запоріжжкокс» на кінець 2018 року становить 2316615 тис.грн, що на 656068 тис.грн або на 39,5% більше показника 2016 року, та на 875386 тис. грн., або на 27,4 % менше, ніж у 2017 році.

8. Провівши аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства зроблено висновок, що на сучасному етапі розвитку національної економіки України, в умовах політичної кризи та політичної нестабільності важливою задачею для будь-якого підприємства постає адаптація до нових, складних і жорстких умов господарювання. Основним завданням управління підприємств є підвищення платоспроможності підприємства, а також відновлення та зміцнення рівня фінансової стійкості. При співпраці з підприємством практичного значення набуває його платоспроможність, вона дає йому можливість стабільно фінансувати власну діяльність, що відображається у забезпеченості фінансовими ресурсами та характеризує надійність фінансових відносин з іншими фізичними та юридичними особами.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «Запоріжжкокс» за аналізований період є абсолютно ліквідним. Проведена оцінка фінансового стану підприємства та розраховані показники ліквідності та платоспроможності дали можливість визначити, що рівень платоспроможності ПрАТ «Запоріжжкокс» протягом 2016-2018 років є достатнім, і її рівень відповідає рекомендованим значенням. У цілому фінансовий стан ПрАТ «Запоріжжкокс» оцінюється як нормальна фінансова стійкість.

9. За результатами дослідження напрямів підвищення фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності підприємства, зроблено висновок, що для забезпечення оптимального стану платоспроможності та підвищення її рівня на перспективу ПрАТ «Запоріжжкокс», необхідним є здійснення керівництвом ряду дій на випередження. З цією метою нами було розроблено систему забезпечення платоспроможності, яка передбачає певний порядок послідовних кроків: пошук та обробку інформації про стан платоспроможності підприємства, вибір методу оцінки, характеристики рівня платоспроможності й результатів оцінки, вибір заходів покращення рівня платоспроможності, відновлення втраченої платоспроможності та подальший моніторинг стану платоспроможності. Адже саме ці кроки є потенційними можливостями для забезпечення стабільного високого рівня платоспроможності.

Проте слід пам'ятати, що ідеальних шляхів забезпечення платоспроможності не існує, завжди існують недоліки, що не були враховані, а з часом з'являються нові виклики і загрози, які потребують свіжого погляду на їх вирішення. Специфічні причини втрати платоспроможності окремого підприємства потребують розробки заходів стабілізації розроблених саме для конкретного випадку. Внаслідок цього виникає необхідність врахування як вітчизняного, так й іноземного досвіду потенційних заходів забезпечення високого рівня платоспроможності та вироблення нових шляхів щодо вирішення зазначеного завдання.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що упровадження даних рекомендацій посилить інформаційну місткість фінансової

звітності, і сприятиме ефективному управлінню підприємством з метою якісних рішень.